

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ★SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AKÇAABAT’LI MAHALLİ SANATÇILAR

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hakan GÜNEL**

**Anasanat Dalı : TÜRK MÜZİĞİ
Programı : TÜRK MÜZİĞİ**

OCAK 2010

AKÇAABAT'LI MAHALLİ SANATÇILAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Hakan GÜNEL
406970001011

Anasanat Dalı : TÜRK MÜZİĞİ
Programı : TÜRK MÜZİĞİ

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih:
Tezin Sunulduğu Tarih:

Tez Danışmanı : San. Öğr. Gör. Cihangir TERZİ
Jüri Üyeleri : Prof. Şehvar BEŞİROĞLU
Yrd. Doç. Abdülkadir EMEKSİZ (İ.Ü.)

OCAK 2010

ÖNSÖZ

Tarihi derinliği çok eskilere uzanan Akçaabat'ta, bu süreç boyunca kim bilir nice mahalli sanatçı yaşamıştır. Ancak yazılı kültür alışkanlığımızın yetersizliğinden dolayı, geçmişimize damgasını vuran bu değerler, zaman akışıyla unutulup kaybolmuştur. Dolayısıyla onların yazıya geçmeyen ürünlerini bu zaman tüneline yakalamak için geç kalınmıştır.

Ancak sevindirici olan bir başka taraf ise folklorik kişiliğini devam ettiren Akçaabat ve yöresinde halen mahalli sanatçılık geleneğinin devam ettiği gerçeğidir. İşte bu amaçla; yakın tarih ve günümüzde, yaşıyor olan mahalli sanatçılarımızı, kendi özellikleri, nitelikleri, becerileri ve eserleriyle birlikte tespit ederek, gelecek kuşaklara aktarmak adına böylesine kapsamlı bir çalışmayı Yüksek Lisans Tez programı dahilinde işlemeye gerek duyulmuştur.

Çalışma süresi içerisinde tez danışmanlığımı yürüten Sayın Öğr. Gör. Cihangir TERZİ'ye, mahalli sanatçılara ulaşmamı sağlayan Sayın Kemal AKBULUT ve Sayın İbrahim ALTUNTAŞ'a, beni sevgi ile kucaklayan tüm mahalli sanatçılara ve yöre insanına bu vesile ile teşekkür etmeyi görev sayıyorum.

İstanbul, 2010

Hakan GÜNEL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
KISALTMALAR	v
RESİM LİSTESİ	vi
ŞEKİL LİSTESİ.....	viii
ÖZET.....	x
SUMMARY	xi
1. GİRİŞ	1
2. AKÇAABAT’IN TARİHİ, COĞRAFI VE SOSYO-KÜLTÜREL YAPISINA GENEL BİR BAKIŞ	3
2.1. Akçabat’ın Tarihi	3
2.2. Akçaabat’ın Coğrafi Konumu ve Folklorik Özellikleri	6
2.3. Akçaabat’ın Sosyo-Kültürel Yönü	10
3. AKÇAABAT’IN MAHALLİ SANATÇILARI	11
3.1. Türkü İracıları (Vokal İracılar).....	11
3.2. Kemençeci Türkü İracıları (Vokal-Enstrümantal İracılar)	17
3.3. Saz İracıları.....	31
3.3.1. Kemençe İracıları	31
3.3.2. Zurna İracıları.....	35
3.3.3. Davul İracıları.....	39
3.4. Horon Ustaları.....	42
3.5. Çalgı Yapım Ustaları.....	51

3.5.1. Kemençe Yapımcıları.....	51
3.5.2. Zurna Yapımcıları	54
3.5.3. Davul Yapımcıları	56
3.6. Fıkra Ustaları.....	58
4. AKÇAABAT MAHALLİ SANATÇILARINDAN DERLENEN TÜRKÜ VE HORON HAVALARININ NOTALARI VE İNCELENMESİ	73
4.1. Vokal-Enstrümantal Havalar	73
4.2. Enstrümantal Havalar	119
5. SONUÇ	135
KAYNAKLAR.....	137
ÖZGEÇMİŞ	139

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser.
C.	: Cilt
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
İ.T.Ü.	: İstanbul Teknik Üniversitesi
İST.	: İstanbul
Mat.	: Matbaası
No.	: Numara
Öğr.	: Öğretim
Öğr. Gör.	: Öğretim Görevlisi
Prof.	: Profesör
Rep.	: Repertuar
s.	: Sayfa
Sn.	: Sayın
THM	: Türk Halk Müziği
TRT	: Türkiye Radyo Televizyonu
vb.	: Ve benzeri
vs.	: Vesaire
Yay.	: Yayınları
Yrd.	: Yardımcı
A.F.D.	: Akçaabat Folklor Derneği
T.F.K.	: Türk Folklor Kurumu
M.E.B.	: Milli Eğitim Bakanlığı
G.S.G.M.	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü

RESİM LİSTESİ

Resim 2.1:	Akçaabat Haritası	8
Resim 2.2:	Akçaabat'tan bir görünüm.....	8
Resim 2.3:	Akçaabat yayla şenliklerinden bir görüntü.....	9
Resim 2.4:	Horon oynayan mahalli sanatçılardan bir grup	9
Resim 3.1:	Alaattin Bayraktar'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı.....	11
Resim 3.2:	Ali Kemal Küçükosmanoğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı .	12
Resim 3.3:	Ahmet Örseloğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı.....	13
Resim 3.4:	Osman Bulut'la yapılan röportajda çekilen fotoğraf.....	14
Resim 3.5:	Temel Bayram'la yapılan röportajda çekilen fotoğraf	15
Resim 3.6:	Ahmet Çoban'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı	16
Resim 3.7:	Hüseyin Köse'nin albüm kapağından alınan fotoğrafı.....	17
Resim 3.8:	Şevket Köroğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı	19
Resim 3.9:	Necmettin Öksüz'ün albüm kapağından alınan fotoğrafı	20
Resim 3.10:	Solda Alaattin Bayraktar, sağda Abdurrahman Değirmenci, ortada Necmi Öksüz.....	20
Resim 3.11:	Ragıp Altıntaş'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı	21
Resim 3.12:	Harun Parmak'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı	22
Resim 3.13:	Hacı Kahvecioğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı	23
Resim 3.14:	Muzaffer Altıntaş'la yapılan röportajda çekilen fotoğraf.....	24
Resim 3.15:	Hayri Yaşar Karagülle'nin albüm kapağından alınan fotoğrafı	25
Resim 3.16:	Temel Bayram ile stüdyo çalışmasında.....	25
Resim 3.17:	Hayri Yaşar Karagülle kemençe çalarken	25
Resim 3.18:	Ferhat Yurdakul'un albüm kapağından alınan fotoğrafı	26
Resim 3.19:	Nizam Öztürk'ün albüm kapağından alınan fotoğrafı.....	27
Resim 3.20:	Hasan Seyis Tütüncüler Köyünde kemençe çalarken	28
Resim 3.21:	Hasan Seyis, Osman Şentürk Akçaabat Folklor Derneği'nde	28
Resim 3.22:	Abdullah Değirmenci'nin albüm kapağından alınan fotoğrafı	29
Resim 3.23:	Muzaffer Peker'in albüm kapağından alınan fotoğrafı	30
Resim 3.24:	Osman Şentürk'ün Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı ...	32
Resim 3.25:	Hasbi Yurtsever'in albüm kapağından alınan fotoğrafı	33
Resim 3.26:	Ali Günel Akçaabat Merkezde horon ekibine çalarken	35
Resim 3.27:	Davulcu Ahmet Ergül (Çavuş) ile Ali Günel'in Akçaabat Folklor Festivalinde	35
Resim 3.28:	Davulcu Fethi Türkmen ve Ali Günel Akçaabat Hıdırnebi Yayla Şenliklerinde.....	35
Resim 3.29:	Emin Çolak'ın Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı.....	36
Resim 3.30:	Emin Çolak, Neşat Tepe ve arkadaşları ile Akçaabat'ta çekilen fotoğraf	
Resim 3.31:	Neşat Tepe'nin Hıdırnebi Yayla Şenliklerinde çekilen fotoğrafı.....	36
Resim 3.32:	Neşat Tepe'nin Hıdırnebi Yaylası'nda çadır muhabbetinde çekilen fotoğrafı.....	37
Resim 3.33:	Osman Tamer'in Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı	38
Resim 3.34:	Akçaabat Folklor Derneği'nde bir çalışma sırasında	38

Resim 3.35: Cemal Türk'ün Japonya'da bir gösteri esnasında çekilen fotoğrafı.....	39
Resim 3.36: Cemal Türk'ün yayladan bir görüntüsü	39
Resim 3.37: Fethi Türkmen'in Çınarlı Köyü'nde çekilen fotoğrafı.....	40
Resim 3.38: Akçaabat Folklor Festivali sırasında çekilen fotoğraf Soldan sağa: Fethi Türkmen, Ali Günel, Yaşar Topal, Cavit Şentürk, Ahmet Ergül, Mehmet Durna ve Ali Yemiş	40
Resim 3.39: Mustafa Yılmaz'ın düğün esnasında çekilen fotoğrafı	41
Resim 3.40: Mustafa Yılmaz bir düğün esnasında.....	41
Resim 3.41: Cavit Şentürk'ün İ.T.Ü. T.M.D.K.'da sempozyum anında çekilen fotoğrafı.....	42
Resim 3.42: Akçaabat Folklor Festivalinde Mehmet Durna ile kortej yürüyüşü sırasında oynanan bıçak horonu	43
Resim 3.43: Yaşar Topal ile Akçaabat limanında yapılan röportajda çekilen fotoğraf.....	44
Resim 3.44: Akçaabat Folklor Derneği'nde Ali Yemiş ile Yaşar Topal "Horon Kurma" oynarken	44
Resim 3.45: Akçaabat Folklor Derneği'nde Ali Yemiş ile Yaşar Topal "Bıçak Horonu" oynarken.....	44
Resim 3.46: Mehmet Durna'nın Akçaabat Folklor Festivali'nde çekilen fotoğrafı..	45
Resim 3.47: Mehmet Durna, festival sırasında Akçaabat Folklor Derneği önünde horon oynarken.....	45
Resim 3.48: Ali Yemiş ile Akçaabat'ta yapılan röportajda çekilen fotoğraf	46
Resim 3.49: Ali Yemiş ve Yaşar Topal Akçaabat Folklor Derneği'nde "Sıksara Horonu" oynarken.....	46
Resim 3.50: Ahmet Çilingiroğlu'nun Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı.....	47
Resim 3.51: Hüseyin Durna'nın Akçaabat'ta çekilen fotoğrafı	48
Resim 3.52: Hüseyin Durna ve Orhan Topal'ın Japonya'da bir gösteri sırasında çekilen fotoğrafı	48
Resim 3.53: Orhan Topal'ın Japonya'da gösteri sırasında çekilen fotoğrafı	49
Resim 3.54: Orhan Topal ve Hüseyin Durna'nın Japonya'da gösteride "Bıçak Horonu" oynarken çekilen fotoğrafı	49
Resim 3.55: Atilla Bölükbaşı'nın Akçaabat'ta çekilen fotoğrafı	50
Resim 3.56: Atilla Bölükbaşı ve grup arkadaşlarının Japonya'da uluslararası festivalde çekilen fotoğrafı.....	50
Resim 3.57: Hasan Seyis'in Akçaabat'ta gösteriden önce çekilen fotoğrafı.....	51
Resim 3.58: Kemeçe'nin Önden Görünüş	53
Resim 3.59: Ali Günel'in Akçaabat Folklor Festivali'nde çekilen fotoğrafı	54
Resim 3.60: Zurna'nın çalım esnasından bir görüntüsü	55
Resim 3.61: Fethi Türkmen'in Çınarlı Köyünde çekilen fotoğrafı	56
Resim 3.62: Davul'un çalım esnasından bir görüntüsü.....	57
Resim 3.63: Ali Kemal Küçükosmanoğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı .	60
Resim 3.64: Ali Yaşar Karan'ın Akçaabat'ta bir organizasyonda çekilen fotoğrafı.	67
Resim 3.65: Ali Yaşar Karan ve arkadaşlarının Akçaabat'ta bir tiyatro gösterisi öncesinde çekilen fotoğrafı	69
Resim 3.66: Ali Yaşar Karan'ın Akçaabat'ta tiyatro sahnesinde çekilen fotoğrafı ..	69

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 4.1: Yarım Gitti Ormana.....	73
Şekil 4.2: Yarım Gitti Ormana Melodik Analiz	74
Şekil 4.3: Trabzon Başları	75
Şekil 4.4: Trabzon Başları Melodik Analiz	76
Şekil 4.5: Şarlinın Işıkları	77
Şekil 4.6: Şarlinın Işıkları Melodik Analiz.....	79
Şekil 4.7: Gökteki Yıldızları Sayarım Elli Elli	80
Şekil 4.8: Gökteki Yıldızları Sayarım Elli Elli Melodik Analiz.....	81
Şekil 4.9: Hamsiköy Dere İçi.....	82
Şekil 4.10: Hamsiköy Dere İçi Melodik Analiz	84
Şekil 4.11: Bu Dünya Hepten Yalan.....	85
Şekil 4.12: Bu Dünya Hepten Yalan Melodik Analiz	87
Şekil 4.13: Yaylaların Sesi.....	88
Şekil 4.14: Yaylaların Sesi Melodik Analiz	90
Şekil 4.15: Gül Bitecek	91
Şekil 4.16: Gül Bitecek Melodik Analiz.....	93
Şekil 4.17: Sevdalık Havası	94
Şekil 4.18: Sevdalık Havası Melodik Analiz.....	96
Şekil 4.19: Testiyi Koydum Suyu	97
Şekil 4.20: Testiyi Koydum Suyu Melodik Analiz.....	98
Şekil 4.21: Anam (Analar Destanı).....	99
Şekil 4.22: Anam (Analar Destanı) Melodik Analiz	101
Şekil 4.23: Sevdalık Tuttu Beni	102
Şekil 4.24: Sevdalık Tuttu Beni Melodik Analiz.....	104
Şekil 4.25: Eminem.....	105
Şekil 4.26: Eminem Melodik Analiz.....	106
Şekil 4.27: Ben Seni Sevmiş İdim	107
Şekil 4.28: Ben Seni Sevmiş İdim Melodik Analiz	109
Şekil 4.29: Okul Yollarında	110
Şekil 4.30: Okul Yollarında Melodik Analiz.....	112
Şekil 4.31: Sen Unutmuşsun Beni	113
Şekil 4.32: Sen Unutmuşsun Beni Melodik Analiz	114
Şekil 4.33: Sen Unutmuşsun Beni Melodik Analiz	115
Şekil 4.34: Bizim Köyün Adetleri	116
Şekil 4.35: Bizim Köyün Adetleri Melodik Analiz	118
Şekil 4.36: Sıva Sıva – Parmak Ucu Doldurma.....	119
Şekil 4.37: Sıva Sıva – Parmak Ucu Doldurma.....	120
Şekil 4.38: Sallama	121
Şekil 4.39: Sallama	121
Şekil 4.40: Sallama	122
Şekil 4.41: Sallama	122

Şekil 4.42: Sallama	122
Şekil 4.43: Düz Horon	123
Şekil 4.44: Düz Horon	123
Şekil 4.45: Horon Kurma.....	124
Şekil 4.46: Horon Kurma.....	124
Şekil 4.47: Kız Horon Kurma.....	125
Şekil 4.48: Kozan Gel.....	126
Şekil 4.49: Atlama	127
Şekil 4.50: Sallama	128
Şekil 4.51: Kozan Gel.....	129
Şekil 4.52: Kozan Gel Sallama.....	130
Şekil 4.53: Kozan Gel Sallama.....	131
Şekil 4.54: Langepon (Rum Atlaması)	132
Şekil 4.55: Cilvelisin Cilveli	133
Şekil 4.56: Sıksara	134
Şekil 4.57: Sıksara (Y).....	134

AKÇAABATLI MAHALLİ SANATÇILAR

ÖZET

Trabzon'a bağlı Akçaabat ilçesi; tarihi boyunca Pontus, Roma, Bizans, Kommerler, Türk beylikleri, Selçuklular, Osmanlılar ve günümüz Türkiye Cumhuriyetinin egemenliği içerisinde yer almasına karşın görülen o ki, dil ve din haricinde asırlar boyunca sosyo-kültürel açıdan sabit folklorik özelliklerini korumuştur. Nitekim, böylesine derin bir kültürün sanatçı temsilcileri dün olduğu gibi günümüzde de mevcudiyetini sürdürmektedir. Mahalli sanatçılar adı altında toparlayabileceğimiz yöre sanatçılarımız kökten gelen birikimlerini kendi yetenekleri doğrultusunda şekillendirerek bölge müzik ve oyun kültürüne önemli katkılar sağlamıştır.

Saha çalışması süresince yakın tarih ve günümüzde yaşayan mahalli sanatçılar beş kategoride toplanarak sanatsal ve biyografik yönleri ve ürünler tez kapsamı içerisinde ele alınmıştır. Tespit edilen mahalli sanatçıların isimleri ve ilgili alanları şu şekilde belirlenmiştir.

- a. Türkü İracıları (Vokal İracılar)
- b. Kemençeci Türkü İracıları (Vokal-Enstrümantal İracılar)
- c. Saz İracıları
 - Kemençe İracıları
 - Zurna İracıları
 - Davul İracıları
- d. Horon Ustaları
- e. Çalgı Yapım Ustaları
 - Kemençe Yapımcıları
 - Zurna Yapımcıları
 - Davul Yapımcıları
- e. Fıkra Ustaları

Çalışma kapsamındaki son bölümde ise yukarıda isimleri yer alan sanatçılardan derlenen türkülerin notalarına ve ilgili fotoğraflarına yer verilmiştir.

LOCAL ARTISTS OF AKÇAABAT

SUMMARY

Akçaabat county, which is connected to Trabzon, had preserved its' fixed folkloric characteristics, except the language and religion, regarding the socio-cultural angle for centuries, even though it was under the reign of Ponthus, Rome, Byzantine, Commers, Turkish states, Seljuks, Ottomans and today's Turkish Republic. Thus, the artist representatives of such a deep culture are also present today as they were yesterday. The artists of the region, whom we can call local artists, had shaped their experiences coming from their roots within the direction of their own skills and they made important contributions to the music and game culture of the region.

During the field research, the local artists who lived in recent dates and the contemporary ones were classified under five categories and their artistic and biographic aspects together with their products were documented within the content of the thesis. The names and the field of interests of the local artists determined are stated as follows.

- a. Folk song signer
- b. Kemençe and Folk song performers
- c. Saz Performers
 - Kemençe Performers
 - Zurna Performers
 - Davul Performers
- d. Horon Dencers
- e. Enstrument makers
 - Kemençe makers
 - Zurna makers
 - Davul makers
- f. Anecdote tellers

In the last section of the content of the study, the notes of the folk songs compiled from the artists, whose names are stated above, and related photographs and drawings are presented.

1. GİRİŞ

Yurdumuzda Türk folklorunun derlenmesi ve araştırmasına yönelik çalışmalar, batılı ülkelere kıyasla çok geç başlamıştır. Cumhuriyetin ilk dönemleriyle başlayan derleme ve tarama faaliyetlerinin ise sınırlı ve Anadolu'nun birçok yerleşim merkezini kapsamadığı için bu tür çalışmaların eksikliği nedeniyle yakın tarihimizin bile su yüzüne çıkartılmasında önemli zorluklar yaşanmaktadır. Cumhuriyet tarihi içerisinde kurumsal ve bireysel olarak yapılan irili ufaklı faaliyetler hiç değilse yurdumuz müzik ve oyun folklorunun genel hatlarının tespit edilmesine yardımcı olmuştur. Ancak mezrasından metropolüne yaklaşık kırk bin yerleşim merkezinin olduğu ülkemizde sadece notaya alınan 5-6 bin türkü ile yetinilmesi acı bir gerçektir. Oysa en azından her yerleşim biriminden bir türkü ve oyunun tespit edildiği düşünülürse, bu rakamın rahatlıkla 40-50 bin civarında olacağı da çarpıcı bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda açıkladığımız karamsar tabloyu ne yazık ki müzik ve oyun kültürümüzün gerçek yaratıcıları ve yaşatıcıları olarak kabul etmemiz gereken mahalli sanatçılarımız için de söylemek yerinde bir yaklaşım olacaktır.

Örnek vermek gerekirse, tez çalışmamız kapsamında saha araştırması yaptığımız Akçaabat ve havalisinde daha ilk tespitlerimizde türkücüsünden, horoncusuna, davul-zurnacısına, fıkracısına, kemençe icracısından yapımcısına bölge kültürüne önemli katkıları olan yüze yakın mahalli sanatçı tespit edilmiştir ve bunların birçoğuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan Akçaabat'ın şimdiye kadar bilinen fakat araştırılmaya gerek duyulmamış çok sayıda kültür temsilcisi ve onların çok sayıdaki folklorik ürünü, yüksek lisans tezimizin asıl amacı doğrultusunda tarafımızdan tespit edilip belgelenmiştir.

Akçaabat yöresinde saha araştırmasına çıkmadan önce bu bölgede doğup büyümenin verdiği avantajları da kullanarak gerekli kişilerle irtibata geçilip, köy köy mahalli sanatçı tespiti yapılmıştır. Daha sonra yaklaşık 15 gün sahada derleme ve

araştırma gezileri sürdürölmüştür. Ancak gidilemeyen köy ve görüşölemeyen birçok mahalli sanatçının da varlığı bilinmektedir. Bu nedenle daha sonraki dönemlerde diğer mahalli sanatçılar ile ilgili tespit ve araştırma çalışmalarını sürdürmek arzusundayız. Araştırma sırasında 21 köyde köylülerle ve bu köylerdeki kaynak kişi niteliğindeki ustalardan alınan bilgiler doğrultusunda çalışmalar yapılmıştır. Bununla beraber, araştırma sırasında bu kişilerle irtibat kurulup, köy muhtarları ve yaşlılardan faydalanılmıştır. Ayrıca, Akçaabat Folklor Derneğı, Akçaabat Halk Eğitim Merkezi ve Akçaabat Belediyesi'nin bilgileri doğrultusunda alan araştırması yapılmıştır

Saha araştırmalarımız neticesinde görüşölen mahalli sanatçılardan meziyetlerine ve sanat alanlarına göre bilgi ve folklor materyalleri alınmış, onların daha çok sanatsal hayatlarına ilişkin biyografileri belirlenmiştir. Tez kapsamı içerisinde verilecek olan bu donanımaya ilave olarak mahalli sanatçıların mesleki ve icrasal performanslarını gösteren fotoğraflara da yer verilmiştir.

Özellikle bölgenin geleneksel, dinsel ve ahlâki değerlerinden kaynaklanan bir muhafazakârlığın varlığı yadsınamaz bir gerçektir. Bu nedenle kadın dünyasına ulaşmada güçlükler ve kadın mahalli sanatçıların tesbitinde zorluklar yaşanmıştır. Bu bağlamda konuyla ilgili kadın araştırmacılarının da gerekliliğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Aslında bu sadece Akçaabat'a özgü olmayıp, tüm Anadolu coğrafyasında aşağı yukarı aynı görüntüler ortaya çıkmaktadır.

2. AKÇAABAT'IN TARİHİ, COĞRAFI VE SOSYO-KÜLTÜREL YAPISINA GENEL BAKIŞ

2.1. Akçaabat'ın Tarihi

Akçaabat, tarihin ilk çağlarından beri adı ve ünü bilinen Trabzon'un yanbaşında yer almış ve kuruluşundan bu yana Trabzon'a bağlı kalmıştır. Bu yüzden Akçaabat'ın tarih içindeki yerini Trabzon'dan ayrı düşünmek doğru değildir.

Bir görüşe göre de Charles Texter Trabzon Yunanistan'ın en eski belgesi olan Mora'daki Argos kentinden daha eskidir. M.Ö. 2000 yılından önce kurulmuştur.

Akçaabat da, Trabzon'a bağlı olarak M.Ö. kurulan bu kıyı kentlerinden biridir. Devletin kurucusu "Mitridates Kıtistes" (Kurucu Mihirdat) adıyla tanınan ilk hükümdarları Ereğli – Kadıköy – İstanbul prensleriyle anlaşıp Selevkoş'ları yenmiş, böylece M.Ö. 280 yılında bağımsızlığına kavuşmuş ve devletin başkanı Amasya'da taç giymiştir. Trabzon bölgesi de bu devletin egemenliğindeydi. M.Ö. 88-89 yılında tüm Anadolu'yu içine alan tek bir devlet, bir Anadolu devleti kurmak isteyen Pontus'lular ile tüm Anadolu'ya egemen olmak isteyen Romalılar arasında bir savaş artık kaçınılmazdı. Nihayet Roma'nın Anadolu komutanı "Pompeius" Mitridates'i kovalarken Trabzon'a dek gelir. Sonuçta Pompeius Pontus Devletine son vermeyi başarır. (M.Ö. 63)

M.Ö. 63 yılında Pontus Devletini yıkan Romalılar Doğu Karadeniz bölgesini ele geçirirler.

Trabzon ve yöresi (M.Ö. 298-63) yılları arasında egemen olan Pontus Devletinin sınırları içinde kalmıştır.

Heredot (M.Ö. 484-425) da ilk yerlilerin İskitler olduğunu öne sürmektedir. R.S. Atabinen'e göre "Anadolu Türklerin ikinci anayurdudur. Türlü nedenlerle Orta Asya'dan göç eden Türk boyları Kafkasları ve İran yaylasını aşarak Karadeniz

yöresine yerleşirler. Burada il devletleri kurarlar. Anayurtlarındaki toplumsal ve siyasal yaşantılarını burada sürdürürler.

Eysebius ve Yuvandes (tarihçi) Trabzon'un M.Ö. 756 yılında Ege kıyılarından gelen Miletlerce kurulduğunu öne sürerken Bessairon ve Kritououlos adlı Rum Kronologlar kolonice Arkadia halkını kentin kurucuları olarak göstermişlerdir. Homeros'un destanlarında ise, ilk yerlilerin Truva savaşlarının Truvalılara yardım eden Elizonlular olduğu anlatılmaktadır.

M.Ö. 8. yy. ticaret amacıyla Karadeniz'e açılan Miletliler (M.Ö. 756) yılında Trabzon'a bir koloni kurmuşlardır. Miletlilerin bölgedeki etkinliği 700 yıl sürmüştür.

Bölge M.Ö. 11-8. yüzyılları arasında Asurluların egemenlik alanı içinde kalmış olup, kıyı kentlerinin çoğunda bugün bile Asur mimarlığının izleri bulunur.

Pompeus Trabzon ve yöresinde bazı idari tedbirlere başvurur. Ama bölgenin idaresi umduğu gibi yürümez. 20 yıl sonra Sezar bu organizasyonu değiştirir. M.Ö. 47'de Sezar Doğu Karadeniz yöresinin idaresinin savaşlarda yararlılık gösteren Roma'nın Bithinya valisi Zenon'un oğlu komutan Pelemon'a verir. Bu egemenlik M.S. 395'e kadar sürer.

Roma İmparatorluğu ikiye ayrılınca (M.S. 395) Akçaabat Doğu Roma İmparatorluğu sınırları içine girer. Bizans topraklarına akınlar düzenleyen Arap ordularının bir bölümü 705 yılında ilk kez Trabzon bölgesine girerler.

Yöremizde İslam dininin tanınması bakımından bu akımın özel bir önemi vardır.

Bizans döneminin ulusal tarihimiz bakımından en önemli olayı Anadolu kapılarını zorlayan Türk boylarının Doğu Karadeniz üzerine de akınlar düzenlemeye başlamalarıdır. 1071 Malazgirt Zaferi'nden sonra Anadolu'ya yönelen Türk akıncıları birkaç kez Trabzon'u kuşatırlar.

Yüzyıllar boyu süren dış saldırılar ve iç çekişmeler Bizans'ı iyice güçsüz düşürür. Türk saldırılarına eklenen Kommen saldırılar bu güçsüzlüğü hızlandırır. Trabzon devletinin kurulmasıyla bölgedeki Bizans hakimiyeti sona erer.

Prens Alexi Kommen 1204 yılında Trabzon devletini kurarak Kommenler dönemini açar. Bu dönemde öz Türk akınları yoğunluk kazanır. Bugün Akçaabat'ın Akçakale yakasındaki köylerde (Karpınar, Eskiköy, Üzümlü, Sarıca, Mersin,

Korucu, Baltacı, Benlitaş, Çamlıdere) köylerinde oturanların çoğu Çepni boyunun torunlarıdır.

Bir yandan Selçuklu bir yandan Türkmen beylerinin saldırıları karşısında iyice yıpranan Trabzon devleti, siyasal evlenmeler, dinsel yardım çağrılıyla da durumunu kurtaramaz, yıkılıp tarihe karışır.

Fatih Sultan Mehmet 1461 yılında Trabzon'u fethetmesi ile Komnenler dönemi kapanır, Türk dönemi başlar. Fetih sırasında biri karada biri denizde olmak üzere iki savaş Akçaabat sınırları içinde geçer.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra ilçedeki Rumların tümü Yunanistan ve Batı Trakya'da oturan Türklerle karşılıklı olarak değiştirildi.

Birinci Dünya Savaşı ile onu izleyen Kurtuluş Savaşı yıllarında Akçaabat'ta seferberlik ilan edildi. Akçaabat 20 Nisan 1916 günü Rusların işgali altına girdi.

İlk kurtuluş müjdesi kuzey doğudan geldi. 1917 yılında Bolşevik ihtilali ile birlikte Rus birlikleri geri çekilmeye başladı. Buna bağlı olarak Bret-Litovsky anlaşması imzalandı. Anlaşmaya göre işgalci Rus birliklerinin derhal geri çekilmesi ve işgal edilen yerlerin geri verilmesi gerekiyordu. Bu antlaşmadan sonra muhacirlik günleri artık sona erdi ve herkes geri döndü. Akçaabat 17 Şubat 1918'de düşman işgalinden kurtuldu.

Bundan sonra Akçaabat da önemini tekrar kazanıp Cumhuriyet döneminde de yerini Trabzon'un yanında almıştır.

Trabzon hükümeti putperestlerin elinde iken bu kaba halkı pulathane denilen kavak ağacına tapınmakta olduklarından bucağın adı o ağacın adından gelmektedir.

Bir başka söylentiye göre “pulat-polat” sözcüğü demir anlamına geldiğinden pulathane adı bir zamanlar burada demirciliğin çok ileri düzeye ulaştığını vurgulamaktadır.

Pulathane adının ne zaman Akçaabat'a dönüştüğü bilinmiyor. Söylenceye göre M.Ö. 3000'li yıllarda yöreyi ele geçiren İranlılar, sabahın ilk saatlerinde kasabaya gittiklerinde baştan başa badanalı ak evlerle donatılmış bir belde ile karşılaşınca buraya Akkent ya da Akyurt anlamına gelen Akçaabat adını verdiler.

Oldukça yaygın olan bir görüşe göre de zeytinlikleri, tütün tarlaları, el sanatları, tarım ve hayvancılık ürünleri gibi kaynaklarının verimliliğinden ötürü

burası “geliri bol, parası çok” anlamında Akçaabat diye anılmıştır (Gedikoğlu, 1996, 13-42).

2.2. Akçaabat’ın Coğrafi Konumu ve Folklorik Özellikleri

Akçaabat Doğu Karadeniz bölgesinde Trabzon’a bağlı bir ilçedir. Trabzon’a 14 km uzaklıktadır. Doğuda Trabzon, güneyde Maçka, Torul ve batıda Vakfikebir, kuzeyde Karadeniz ile çevrilidir.

Köy kuruluşları araziye uygun olarak dağınıktır. Evler araziye serpilmiş durumdadır. Her ailenin evi kendi toprağı üzerindedir. Halkın ekseriyeti çiftidir. Çiftçiliğin en önemlileri tütün, mısır, fındık, patates ve diğer sebzelerdir. Bununla beraber sahil köylerinden Mersin, Akçakale, Salacık, Darıca, Kavaklı, Yıldızlı, Söğütlü ve merkezde balıkçılıkla geçinen aileler mevcuttur. Küçük el sanatlarından dokumacılık ve diğer sanat erbapları bulunmaktadır. 1902-1903 yıllarında açılan halıcılık kursu ve gezici kurslardan birçok köy istifade etmiştir.

Yayla göçleri sahil kesimini kesinlikle ilgilendirmemektedir. Bu köyler yaz-kış sahilindedir ve balıkçılık uğraşını devam ettirirler. Yayla onlar için bir günlük piknik ve kamp yeridir. Köylünün geçim kaynağı olduğunun bile belki de farkında değildirler. Yaylalar, bütün köylerin buluştuğı ve horon oynadığı yerlerdir. Yayla etkinlikleri esnasındaki mahalli sanatçıların bu kültüre destekleri sonsuzdur. Bazı mahalli sanatçıların asıl kontakt kurulduğu yerler yayla şenlikleridir. Mahalli sanatçılar bu şenliklerde halkla beraber aynı coşkuyu ve heyecanı yaşatmaktadırlar.

Halkın ekseriyeti tütün yetiştiricisidir. Diğer ürünler; mısır, fındıktır. Bunun yanında sahil kesiminde balıkçılık, halkın geçim kaynaklarının başında gelir. Özellikle tarım ve balıkçılık konuları sözlü eserlere, türkölere yansımıştır. Bunun birçok örnekleri mahalli sanatçıların kaynak aldığı temalardır.

Yeri: Doğu Karadeniz bölgesinde Trabzon iline bağlı bir sahil kasabasıdır.

Sınırları: Doğuda Trabzon, güneyde Maçka, Torul ve Tonya, batıda Çarşıbaşı, kuzeyde Karadeniz ile çevrilidir. Yüzölçümü 483 km²’dir.

Engbeleri: Genel olarak çok arazili bir bölgedir. Düzlüklere ancak dere ağızlarında rastlanır. En yüksek dağı KARAABDAL dağıdır. 2150 mt. yüksekliğindedir. Mersin köyü başındaki başı 504 mt. Mesebet dağı 800 mt. Hıdırnebi yaylasının üstündeki dağ 2050 mt. Visera yaylası 1919 mt.dir.

Yaylaları: İlçenin başlıca yaylaları şunlardır: Karadağ Hakça, Visera, Karaaptal, Yaylacık, Metinkaniya, Koryana, Balıklı, Cagara (Sagera), Mula, Kalkiya, Kuruçam, Honefter yaylalarıdır. Her yayla muhtelif obalara ayrılmıştır. Bu yaylaların şöhretlileri Karadağ, Hakça, Visera'dır.

Sera Deresi: Visera yaylasından çıkar. Uzunluğu 25 km.'dir.

Söğütlü Deresi: Torul'da Bezirgan konağı sırtlarından doğan Çanakçı ırmağı ile başlar. Birçok kollar alır.

Kireçhane Deresi: Hıdırnebi eteklerinden doğar. Uzunluğu 14 km.'dir.

Kavaklı Deresi: Kaleğra başındaki küçük düz mevkiden doğar. 13 km.'dir.

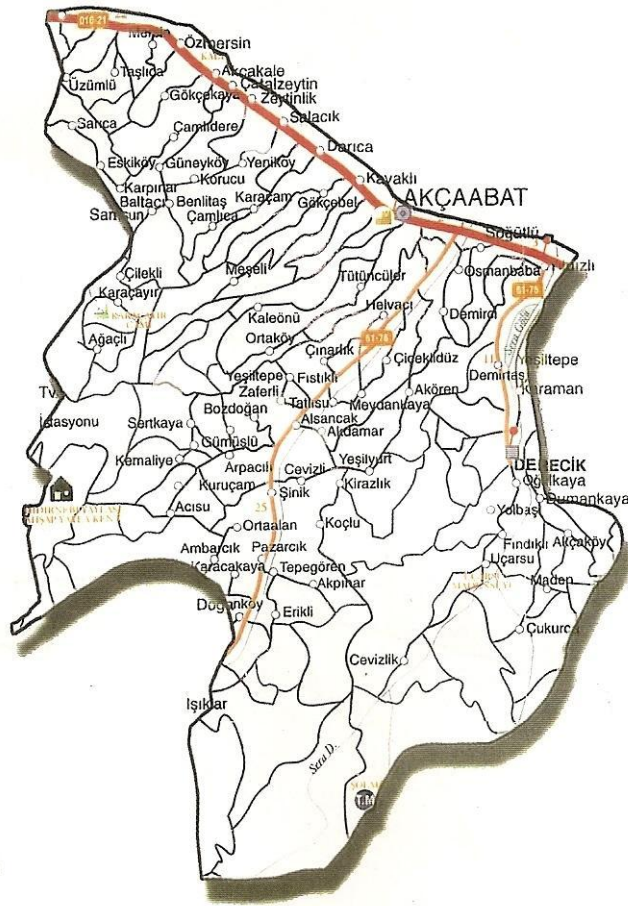
Akçakale Deresi: Gökçekaya'nın köy kıranı mevkiinden doğar.

Bu dereler üzerinde birçok şelaleler varsa da, yalnız Işıklar köyündeki şelaleden 1927 yılında yapılan santralle elektrik enerjisi sağlanmaktadır. Akarsulardan su değirmenlerini çevirmekten başka küçük sulama işleri de yapılmaktadır.

Doğu Karadeniz'in ılıman, her mevsim yağışlı iklimi hakim ise de, bazı özellikler gösterir. Kasaba batı ve doğu mıntıkalarına nazaran yazları biraz daha sıcak, kışları daha nemli geçen bir iklime sahiptir. Tütün, defne benzerleri gibi bitki örtüsü ile Akdeniz'in hususiyetini gösterir.

Bitki örtüsü bakımından fakir sayılır. Bu da ziraat sahalarının genişletilmesi pahasına ormanların kırılmasındandır. Ormanlar dağ eteklerinde kalmıştır. Diğer kasabalara nazaran çok azdır. Kasabamızın orman sahası 6100 hektardır.

Ormanlarımızı teşkil eden ağaçlar; kestane, kayın, kızılâğaç, çam, ladin, meşe ve gürgen cinsindendir. Orman bölge teşkilatı gereken tedbirleri almış, ayrıca ormanların genişletilmesine çalışılmaktadır (Gedikoğlu, 1996, 203-208).

Resim 2.1: Akçaabat Haritası

Resim 2.2: Akçaabat'tan bir görünüm

Resim 2.3: Akçaabat yayla şenliklerinden bir görüntü

Resim 2.4: Horon oynayan mahalli sanatçılardan bir grup

2.3. Akçaabat'ın Sosyo-Kültürel Yönü

Akçaabat Doğu Karadeniz kıyılarının doğal liman olma özelliğiyle de coğrafik olarak en güzel yerlerinden biridir. Köklü kültürü, folkloru, tarihi mekânlarıyla, tarihi yerleriyle ayrıcalığı olan bir ilçedir.

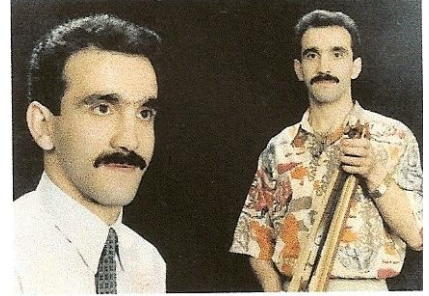
Akçaabat'ın tarihsel, toplumsal, kültürel ve ekonomik gelişimi çok yakında bulunan Trabzon'la paralel olarak yürümüştür. Kuruluşundan beri Trabzon'da olup bitenler Akçaabat'a da yansımıştır. Akçaabat'ın mahalleleri olan Orta mahalle, Nefsi, Pulathane, Çolaklı ve Dürbüner mahallelerinin üst kesimlerinde bulunan evlerin tarihi yapısı uygar bir geçmişe dayandığını gösteren kanıtlardan biridir. Uygar geçmişi içinde halen barındıran bu ilçe, tarih boyunca Pontus, Roma, Bizans, Kommenler, Türk beylikleri Selçuklu, Osmanlı ve Türk toplumlarının bıraktığı izler şimdiki sosyo-kültürel yapısını oluşturmuştur.

Yörenin kendine has coğrafyası içerisinde yoğrulan sosyo-kültürel yapının zenginliği, müzik, oyun, el sanatları, halk meddahlığı, köy tiyatrosu, saz icracılığı ve yapımcılığı vs. alanlarda kendini göstermiştir. Bu köklü zenginlik dil, din, ırk gözetmeksizin tüm insanları etkilemiş ve aynı folkloru ve hayat tarzını sürdürmesine neden olmuştur. Bu anlayış günümüze kadar devam etmiş, bundan sonra da herhangi bir asimilasyon etkisi olmadığı sürece geleceğe de taşacaktır. Nitekim, günümüzde yayla şenliklerinde on binlerce insanın yaşadığı bu güzellik, yüzlerce kişilik horon halkalarında kendisini sembolize etmektedir.

3. AKÇAABAT'IN MAHALLİ SANATÇILARI

3.1. Türkü İcracıları (Vokal İcracılar)

Adı-Soyadı : Alaattin BAYRAKTAR
Doğum Yeri : Akçaabat / Akpınar Köyü
Doğum Tarihi : 1969-2000
Sanatsal Alanı : Türkü İcracısı

Resim 3.1: Alaattin Bayraktar'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu olup, küçük yaşlarda camilerde mevlit okuyarak geliştirdiği sesini daha sonra türkü söyleyerek sürdürmüştür. Örnek aldığı kişi Hakkı Bıyıklı olmuştur. Yöresel müziğe çok duyarlı sanatçı kişiliğe sahip olup, türküleri halk tarafından çok sevilmiştir. Türkü söylemeyi ticari amaçla değil, tamamen kendisi için yapmıştır. Türkülerinde yayla şenlikleri, sevgi, ayrılık konularına ağırlık vermiştir. Bu konulardan bazıları kasetlerinde seslenmiştir.

En önemli eserleri; Yaylaların Sesi, Benim Köylü Uşağı, Yayla Şenlikleri, Sevgi, Yayla Kızı Zeynep'tir.

2000 yılında bir trafik kazasında ölmüştür (Öksüz, 2000).

Adı-Soyadı : Ali Kemal
KÜÇÜKOSMANOĞLU (PALA)
Doğum Yeri : Akçaabat / Dürbünar Mahallesi
Doğum Tarihi : 1960
Sanatsal Alanı : Türkü İcracısı

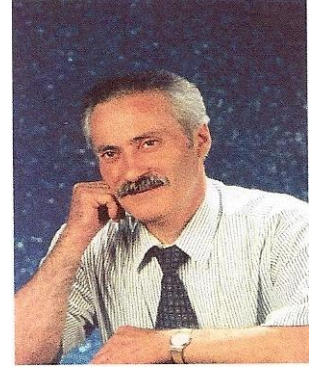

Resim 3.2: Ali Kemal Küçükosmanoğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, 7 yaşında horon oynamaya başlamıştır. Yayla şenliklerinde yapılan horon gösterilerinden etkilenerek horon hayatına başlamıştır. Uzun yıllar Akçaabat ve Trabzon'da çeşitli gruplarda horon oynamıştır. Daha sonra da horon eğitmenliğine başlamıştır. Yirminin üzerinde horon ekibi çalıştırmıştır. Çeşitli okul ve derneklerde yetiştirdiği öğrenci sayısı iki bin ve derneklerde yetiştirdiği öğrenci sayısı yine iki bin kişi üzerindedir. Aynı zamanda iyi bir türkücü olup, yöre türkülerinin esprili yanını işlemiştir. Kendisinden, Akçaabat'tan söz edildiğinde akla ilk gelen oynadığı horon, esprili türküleri ve bıyıklarıdır. Türkücülük yanını Hüseyin Köse'ye borçludur. Söylediği türkülerin konusu sevda, hiciv ve atma türkülerdir. Çok esprili bir kişiliği olup, bu kişiliğini kendisinin hazırlayıp sunduğu Karadeniz Eğlencesi adlı programda ortaya koymuştur. Akçaabat'ın Söğütlü beldesinde yayla evi şeklinde kafeterya işletmektedir.

Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır (Pala, 2000).

Adı-Soyadı : Ahmet ÖRSELOĞLU
Doğum Yeri : Akçaabat / Akören Köyü
Doğum Tarihi : 1948
Sanatsal Alanı : Türkü İcracısı

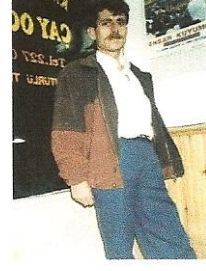
Resim 3.3: Ahmet Örseloğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, evli ve türkü sanatçılığıyla uğraşmaktadır. Genç yaşta türkü söylemeye başlamıştır. Yayla şenliklerinde, düğünlerde türkü söylemektedir.

Türkülerinde kader, isyan ve güncel konuları ele alır. Bu türkülerini 7 kasetinde toplamıştır. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır. Ses tekniği olarak hiçbir eğitim almamasına rağmen sesini oldukça geniş kullanma özelliğine ve iyi bir müzik kulağına sahiptir. Nota bilgisi yoktur, duyduğu melodiyi aynen sesiyle verebilmektedir. Kendisi Akçaabat'ta iyi bir ses, iyi bir yorumcu olarak bilinir. Akçaabat'ta düğün ve derneklerin vazgeçilmez bir mahalli sanatçısıdır. Akçaabat ve diğer Trabzon'un ilçelerinde de mahalli sanatçı olarak ünlüdür. Her zaman Trabzon ve ilçelerinde konserler vermektedir. Söylediği türküler halk tarafından benimsenmiştir. Halen aynı işi yapmaktadır.

En önemli eserleri; Bağrı Yanık, Dert Çekenler Bilir, Dertli Yavrum, Yanarım Cayır Cayır, Destan Oldum Millete'dir (Örseloğlu, 1999).

Adı-Soyadı : Osman BULUT
Doğum Yeri : Akçaabat / Ağaçlı Köyü
Doğum Tarihi : 1965
Sanatsal Alanı : Türkü İcracısı

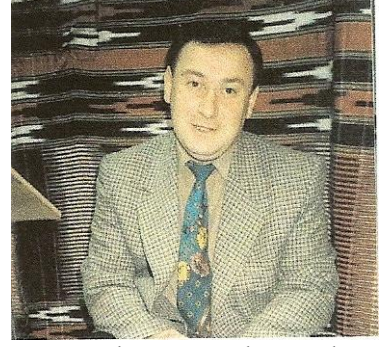
Resim 3.4: Osman Bulut'la yapılan röportajda çekilen fotoğraf

İlkokul mezunu olup, inşaat işçisi olarak çalışmaktadır. Akçaabat ve köylerindeki mahalli sanatçıları örnek alarak türkü söylemeye başlamıştır. 1985 yılından itibaren yayla şenlikleri, düğünlerde türkücülük yapmıştır. Türkülerinde konuları yaşamının zorluklarıyla çizmiştir. Bugüne kadar 20 türkü yapmıştır.

Akçaabat'ın genç mahalli sanatçılarından sayılır. Yapmış olduğu 20 türkü kendine aittir ama ondan usta olan üstatlardan çok etkilenmiş ve hemen hemen bütün üstatların melodilerini çalmıştır. Kendisi halen öğrenmekte olduğunu vurgulamaktadır. Öğreneceği çok şey olduğunu söylemektedir. Genç kuşağın sevdiği bir sestir. Aktif olarak mahalli televizyon programlarında sık sık programlar yapmaktadır. Gelecek yıllarda çok büyük hedeflerinin olduğu ve çok iyi bir yere gelmek için çok çalıştığını vurgulamaktadır. Akçaabat kültürü için çok önemli bir parçası olan mahalli sanatçılığı yaygınlaştırarak kendisi gibi arkadaşlarına da yaptığı işi tavsiye etmektedir.

Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır (Bulut, 1999).

Adı-Soyadı : Temel BAYRAM
Doğum Yeri : Akçaabat / Akdamar Köyü
Doğum Tarihi : 1964
Sanatsal Alanı : Türkü İcracısı

Resim 3.5: Temel Bayram'la yapılan röportajda çekilen fotoğraf

Lise mezunu, evli, üç çocuk babası, Trabzon Farabi Hastanesi'nde Laboratuar Teknisyenliği yapmaktadır. Türkü söylemeye babasından aldığı destekle ilkokul yıllarında başlamıştır. 1993 yılından beri profesyonel ve amatör olarak yayla şenliklerinde, düğünlerde, önemli kutlamalarda türkü söylemektedir.

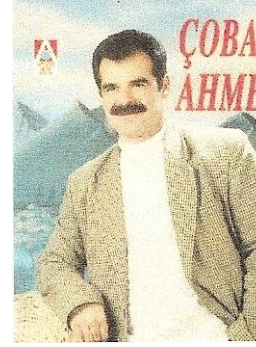
Özellikle Hayri Yaşar Karagil ile iyi bir arkadaşlığı olup, bu kemençe ustasıyla boş zamanlarında bir araya gelip, içinden gelerek çalıp söylemek onlar için en önemli çalışmadır. Bu çalışma esnasında doğaçlama olarak içinden gelen duygularını, sevinçlerini, üzüntülerini o anda yaşadıklarını hem ifade ederek bir kayıt haline getirerek, daha sonra bu kayıtları toparlayarak söylediği türkülerini oluşturmaktadır.

En önemli özelliği söylerken bir söylediği maniyi bir daha tekrarlamaması ve o anda üretmesidir. Bu ürettiğini toparlayıp kemençe icracıları arkadaşlarına da manileri vermektedir. Böylelikle söz yazarlığı da yapmış olmaktadır. Kendine ait sözler başka türkü icracıları tarafından da söylenmektedir. Çok iyi bir manicidir. Mani üretmek açısından Akçaabat'ta sayılı üstatlardan biridir.

Konuları güncel konulardan oluşmaktadır. Türkülerinde toplumsal konuları da ele almıştır. Bu türkülerini kasetlerinde toplamıştır. Yüzün üzerinde bestesi vardır. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır.

En önemli eserleri; Okul Yolları, Anlatayım Derdimi, Deprem Destanı, Şehit Destanı, Sel Destanı konularıdır (Bayram, 2000).

Adı-Soyadı : Ahmet ÇOBAN
Doğum Yeri : Akçaabat
Doğum Tarihi : 1955
Sanatsal Alanı : Türkü İcracısı

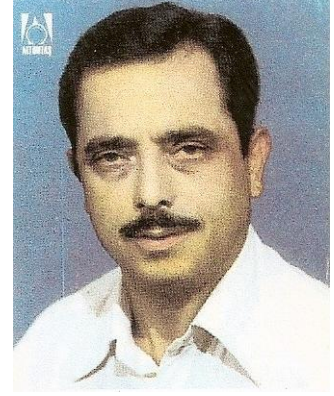
Resim 3.6: Ahmet Çoban'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu olup, evlidir. Türkü söylemeye küçük yaşlarda başlamıştır. Yetiştği ve türkü söylemeye başladığı yıllarda çobanlık yapmıştır. Ailesi hayvancılıkla uğraştığı için çoban Ahmet lakabını almıştır. Çobanlık yaptığı sıralarda içinden gelerek söylenmiş ve maniler haline getirmiştir. Bu manileri daha sonra da türkü söyleyerek ifade etmiştir. Özellikle söylediği türküler kendi yaşantısından kesitler olarak tamamını yaşamış olduğu hayatın içinden konular olmuştur.

Yılın 11 ayını yaylalarda, meralarda geçiren çoban Ahmet, sadece 1 ayı ailesiyle geçirmektedir. Bu 11 ay boyunca hep mani ve türkü üretmektedir. Bu ürettiği türküler 1 ay Akçaabat'ta diğer türkü icracıları ve kemençe icracılarıyla paylaşarak sanatsal paylaşımda örnek bir davranışta bulunmaktadır. Çoban Ahmet Akçaabat Yayla Şenlikleri ve Derneklerinde türkü söylemektedir. Söylediği türküler genel olarak Akçaabat halkı tarafından beğenilmiş ve benimsenmiştir. Son yıllarda da mahalli televizyonların meydana çıkmasıyla bu itibarını Akçaabat ve Trabzon halkıyla televizyon sayesinde pekiştirmiştir. Çoban Ahmet halâ Akçaabat'ta yaşayıp türkü söylemeye devam etmektedir (Çoban, 2000).

3.2. Kemençeci Türkü İcracıları (Vokal-Enstrümantal İcracılar)

Adı-Soyadı : Hüseyin KÖSE
(Goryanalı Hüseyin)
Doğum Yeri : Akçaabat / Koryana Köyü
Doğum Tarihi : 1940-1996
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.7: Hüseyin Köse'nin albüm kapağından alınan fotoğrafı

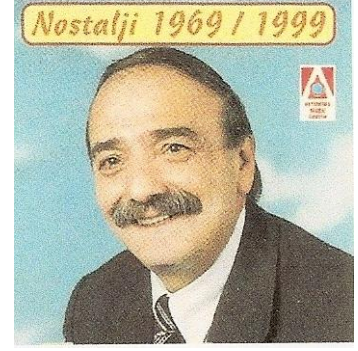
İlkokul mezunu olan Akçaabat yöresinin yetiştirmiş olduğu en ünlü mahalli sanatçısıdır. Ünü yurtdışında yaşayan Karadenizliler tarafından bile duyulmuştur. Özellikle sanatsal kişiliği içerisinde yer alan, üslubu, yorumu, hayata bakış açısı, kemençe, davul icracılığı yanı sıra söylediği birbirinden anlamlı türküleri ile Akçaabat ve Karadeniz halkının gönlünde taht kurmuştur. Söylediği türküler ve besteleri tamamı kendisine aittir. Akçaabat yöresinde kemençe deyince akla horon ve Goryanalı Hüseyin gelir. Çok duygusal bir kişiliği olduğundan türkülerinde çoğunlukla hüznü temalara yer vermiştir. Yöre halkının üzüntüsünü, sevincini, duygularını, yaşantısını türkülerinde dile getirmiştir. Kemençe ve türkü icracılarına en büyük kaynak kişi durumunda olup, kendi döneminden gelen ve daha genç kuşaktan gelen mahalli sanatçıların hepsi onu kendilerine örnek almışlardır. Diğer mahalli sanatçılara günümüze kadar örnek bir sanatsal yönü ve icracılığı olmuştur (Şentürk, 2001).

Atma türkü ve manileri çok anlamlı sözler içermektedir. Türkülerindeki yapısal ve diziler oldukça değişiktir. Makamsal olarak türkülerde Yahyalı Kerem, Garip dizileri başta gelmektedir. Kemençe icracılığında mükemmel bir teknik ve tavrı olup, kendine özgü bir stili vardır.

Hüseyin Köse'nin yaşadığı dönemde onun sanat anlayışından, bestelerinden ve hayatından etkilenmeyen kemençe sanatçısı yoktur. Bütün mahalli kemençe ustaları onun ezgileriyle kendilerini yetiştirmiştir. Hatta onu örnek alıp kemençe çalmaya ve türkü okumaya başlamışlardır. Hüseyin Köse öldükten sonra da yöredeki bütün kemençe sanatçıları onun ölümünden etkilenip, okudukları parçaları ve kendi

bestelerini Hüseyin Köse'nin sanatsal üslubuyla yorumlamışlardır. Akçaabat'ın ve diğer il ve ilçelerin mahalli sanatçıları hatta İstanbul'a gelip yerleşen mahalli sanatçıları ondan etkilenmiş ve sanat hayatına yön vermişlerdir. Hüseyin Köse 1996 yılında hayata veda etmiştir. Ama onun sanat anlayışı ve türküleri halâ Akçaabat'ta konuşulup söylenmektedir (Seyis, 2000).

Adı-Soyadı : Şevket KÖROĞLU
Doğum Yeri : Akçaabat / Düzköy
Doğum Tarihi : 1947
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.8: Şevket Köroğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, evli ve Trabzon'da yaşamaktadır. Çevresinden ve yöredeki kemençecilerden etkilenerek kemençeyi öğrenmiştir. Akçaabat'ın önemli sanatçılarından birisidir. Halk tarafından türküleri benimsenmiştir. 30 yıllık sanat hayatı içinde çok çeşitli yurtiçi ve yurtdışında birçok konserler vermiştir. Türkülerinde güncel konulara yer vermiştir. 300'e yakın eseri vardır. Bu eserlerinden bazılarını kasetlerine okumuştur. Çok sade bir yaşamı olan sanatçının içine dönük duygusal birikimlerini eserlerine yansıtmıştır. 30 yıllık sanatçılık yaşantısında kemençenin büyük önemi vardır. Eserlerini genellikle kendi çalıp kendi söylemektedir. Birçok eserinde yaşadığı yöreye olan sevgisini anlatmaktadır. Halen Trabzon'da yaşamaktadır.

En önemli eserleri; Testiyi Koydum Suya, Düşmüşüm Gurbet Ele, Almanya'nın Kızları, Ayrılık Vedası, Gözyaşlarım, Geçtim Senden Güzelim, Yollarımız Çok Irak, Gezelim Trabzon'u Güzelim, Kavuştursun Yaradan, Sakarya'nın Güzeli eserleridir (Köroğlu, 1999).

Adı-Soyadı : Necmettin ÖKSÜZ
Doğum Yeri : Akçaabat / Gökçeler Köyü
Doğum Tarihi : 1964
Sanatsal Alanı: Kemençe ve Türkü İcracısı

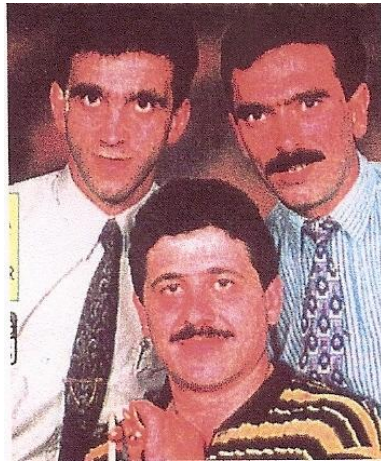

Resim 3.9: Necmettin Öksüz'ün albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu olup, müzisyenlik ve türkücülükle uğraşmaktadır. Sanatına başlamasındaki en büyük destek ailesinin desteği olup, örnek aldığı kişiler abisi Necati Öksüz ve Hüseyin Köse'dir. Türkülerinin söz ve müzikleri kendine aittir. Türkülerindeki konular sevgi, kader, isyan, ayrılık, sevip kavuşamayanlar ve dünyada sevgililerin kavuşmasını konu almıştır. İcra ettiği kemençeyi kendisi yapamamaktadır. Yörede kemençe dersleri vermiştir. Yurtdışında yaşayan Karadenizlilere zaman zaman konserler vermiştir. Atma türküler konusunda yörede en önemli isimlerden birisidir. Bugüne kadar 250 türkü yapmış, bunlardan birkaçını kasetlerinde seslendirmiştir.

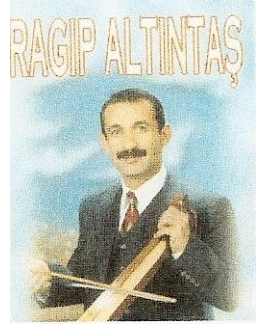
Halen müzisyen ve türkücü olarak Akçaabat'ta yaşamaktadır.

Önemli eserleri; Sen Ağlama, Meracı Hasan Amca, Oy Benim Akçaabatlım, Karadağ Yaylaları, Şehidim Mazisi'dir (Öksüz, 2000).

Resim 3.10: Solda Alaattin Bayraktar, sağda Abdurrahman Değirmenci, ortada Necmi Öksüz

Adı-Soyadı : Ragıp ALTINTAŞ
Doğum Yeri : Akçaabat / Fındıklı Köyü
Doğum Tarihi : 1966
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

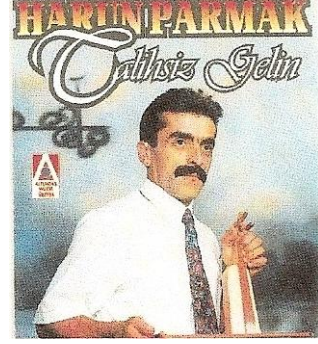
Resim 3.11: Ragıp Altıntaş'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, evli ve özel bir şirkette çalışmaktadır. Örnek aldığı kişi Hüseyin Köse'dir. Türkülerini dinleyerek kendisini geliştirmiştir. 1990 yılından beri yayla şenlikleri, düğünlerde türkü söylemektedir.

Konuları güncel ve toplumsal konulardan oluşturmuştur. Genç kuşak kemençecilerindendir. Bugüne kadar 3 kaset yapmıştır. 60 bestesi vardır. Bestelerindeki konuları anlatırken sosyolojik ve psikolojik yönleri Hüseyin Köse'ninkinden farklı boyutta işlenmiştir. Kendi kuşağının güncel konuları bu farkı göstermektedir. Bunun nedeni de köyden kente gelmenin farklılığından oluşmuştur. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır.

En önemli eserleri; Anam, Benim Hayatım Rahmetli, Yaylacı Günlerim, O Eve Bende Köye, Sabahat, Nataşa konularıdır (Altıntaş, 1999).

Adı-Soyadı : Harun PARMAK
Doğum Yeri : Akçaabat / Gümüşlü Köyü
Doğum Tarihi : 1966
Sanatsal Alanı : Kemeñçe ve Türkü İcracısı

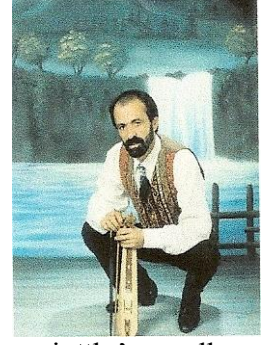

Resim 3.12: Harun Parmak'ın albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, evli, serbest meslekte çalışmaktadır. Örnek aldığı kişi Hüseyin Köse'dir. Yayla şenliklerinde, düğünlerde türkü söylemektedir. Genç kuşak sanatçılarındandır. Türkülerinde kendi yaşantısını ele almıştır. 13 yıllık sanat hayatında 80'e yakın eseri mevcut olup, 4 tane kaset yapmıştır. Kendisi Hüseyin Köse'den çok etkilendiğinden dolayı onun melodilerine benzer eserleri vardır. Eserlerinde özellikle aşk ve ayrılık üzerine yoğun temalar vardır. Eserlerinin sözleri ise kendine ait olup diğer mahalli sanatçıların türkülerinde çalıp söylemektedir. Kemeñçe çalma tekniği olarak tamamen Hüseyin Köse'ye benzemektedir. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır.

En önemli eserleri; Cennettir Yaylalarım, Cehennem Ateşi, Herkesin Gülü Açtı, Rahmetli Emine'me, Bu Uşak Kurban Olsun, Annede Sebep Olan eserleridir (Parmak, 2000).

Adı-Soyadı : Hacı KAHVECİOĞLU
Doğum Yeri : Akçaabat / Erikli Köyü
Doğum Tarihi : 1952
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.13: Hacı Kahvecioğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu olup, evli ve İstanbul'da müzisyenlik yapmaktadır. 17 yaşından sonra Hüseyin Köse'den etkilenecek kemençe çalıp, türkü okumaya başlamıştır. İstanbul'da yaşadığı halde Akçaabat'tan ilişkisini kesmemiştir. İstanbul'da yaşadığından dolayı Karadeniz bölgesinde daha fazla tanınmıştır. Türkülerinde güncel konuları işleminin yanı sıra sevgi, gurbet, aşk konularına da değinmiştir. Bu konularını 5 kasette sergilemiştir. Halen İstanbul'da yaşamaktadır.

İstanbul'da yaşaması köy, kasaba özlemini parçalarında işleminine neden olmuştur. Bu sentez yörede yaşayan kemençe sanatçılarından farkını da ortaya koymuştur. Bu fark yöredeki sanatçılara da esin kaynağı olmuştur.

En önemli eserleri; Banada Ver Allah'ım, Bu Dünya Hepten Yalan, Sevdalıyım Sevdalı, Postacı, Yine Yoksun Ne İşin Var, Bahtiyar, Seveni Sevenini eserleridir (Altuntaş, 2000).

Adı-Soyadı : Muzaffer ALTUNTAŞ

Doğum Yeri : Akçaabat / Erikli Köyü

Doğum Tarihi : 1964

Sanatsal Alanı: Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.14: Muzaffer Altuntaş'la yapılan röportajda çekilen fotoğraf

İlkokul mezunu olup, evli ve üç çocuk babasıdır. Çiftçilikle uğraşmaktadır. Çobanlık yaparken kemençe öğrenmeye başlamış, 15 yaşından sonra yayla şenliklerinde çalmaya başlamıştır. Örnek aldığı kişi Hüseyin Köse olmuştur. 10 yıl İzmit'te yaşamış, geçim sıkıntısından dolayı tekrar Akçaabat'a dönmüştür. Kemençeyi kendisi yapamamaktadır.

Köyden büyük şehire gidişi ve dönüşü okuduğu parçalarda etken olmuştur. Bu iki bölümde incelenebilir; birincisi kentteyken köy özlemi konuları ve kent kültürüne ayak uyduramaması ekonomik ve sosyal nedenleri hüznün çerçevesinde parçalarında işlemiştir. Bugüne kadar 40 bestesi olup, bunların bazılarını 4 kasette toplamıştır. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır.

En önemli eserleri; Biz Baştan Yanlış Yaptık, Acılı Türküleri, Gurbet, Gençlik Elinden Gitti, Dert Geldi Dert Üstüne, Davet, Geldi Gene Baharlar, Sen Unutmuşsun Beni'dir (Altuntaş, 2000).

Adı-Soyadı : Hayri Yaşar KARAGÜLLE

Doğum Yeri : Akçaabat / Çal Köyü

Doğum Tarihi : 1954

Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.15: Hayri Yaşar Karagülle'nin albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu ve evli. Yıllarca inşaat kalfası olarak çalışmış, daha sonraları mahalli sanatçı Hüseyin Köse'yi örnek alarak kemençe türkücülüğüne başlamıştır. İcra ettiği kemençeyi kendisi yapmaktadır. Yayla şenlikleri, düğünlerde, bayramlara sanatçı olarak katılmıştır. Özellikle kemençe çalarken yayı kısa kısa kullanarak hızlı ve kıvrak bir çalışma tekniğine sahiptir. Aynı zamanda bu hızlı tekniğiyle horonlara da eşlik etmiştir.

Türkülerinde kaybolan kültürel değerlere önem vermiş; gelenek, örf, adet ile ilgili konuları işlemiştir. 35 yıllık mahalli sanatçılık yaşamı esnasında 14 kaset yapmıştır. 200'e yakın eseri vardır. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır.

En önemli eserleri; Bizim Köyün adetleri, Temelin Uşakları, Çeyizini Sardin mi?, İmanın Kayığı, Köyüme Döneceğim, Neler Çekmişim adlı eserlerdir (Karagülle, 2000).

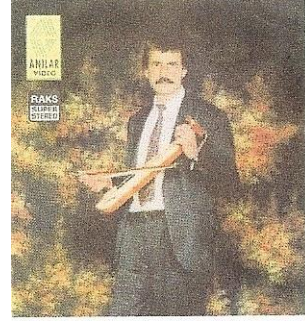

Resim 3.16: Temel Bayram ile stüdyo çalışmasında...

Resim 3.17: Hayri Yaşar Karagülle kemençe çalarken

Adı-Soyadı : Ferhat YURDAKUL
Doğum Yeri : Akçaabat / Uçarsu Köyü
Doğum Tarihi : 1952-1991
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkücü İcracısı

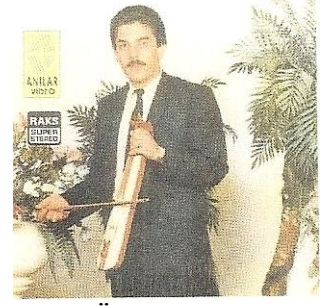
Resim 3.18: Ferhat Yurdakul'un albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, evli, kemençe ve türkücülüğü yapmıştır. Örnek aldığı kişi Hüseyin Köse'dir. Sanat yaşamı hapishane öncesi ve hapishane hayatı olarak iki evredir. Hapishane öncesi sanat yaşamında güncel konuları ele alıp duygusallığı işlemiştir. İşlediği bu konuları diğer kemençe sanatçılarına da ilham kaynağı olmuştur. Genellikle kendi hayatında da yaşadığı tüm duygusal ve etnik olayları parçalarında dile getirmiştir. 14 yıllık hapishane hayatındaki sanat yaşamı ise tamamıyla kendi yaşadığı hayatı destansı bir biçimde izlemesi olmuştur.

Hayatının geri kalan kısmını hapishanede geçirdiği için hapishane dışının özlemini parçalarında çokça işlemiştir. Bu özlem konularını arabeskvari biçimde kendine konu edinmiş ve hapishanedeki arkadaşları ondan etkilenmiş ve onlara kemençe dersleri vermiştir. Bu konuları kasetlerinde okumuştur. 1991 yılında Akçaabat'ta ölmüştür.

En önemli eserleri; Ferhat'ın Destanı'dır (Altuntaş, 2000).

Adı-Soyadı : Nizam ÖZTÜRK
Doğum Yeri : Akçaabat / Akpınar Köyü
Doğum Tarihi : 1953
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.19: Nizam Öztürk'ün albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, evli, Trabzon'da kemençe ve türkü sanatçısı olarak çalışmaktadır. Örnek aldığı kişi Hüseyin Köse'dir. 35 yıldan beri sanatçılığını sürdürmektedir. Akçaabat ve civarında Hüseyin Köse'den sonra gelen ikinci büyük kemençe ve türkü sanatçısıdır. Türkülerinde köyler, yaylalar, sevdalık türküleri, konularını işlemiştir. Bugüne kadar 300 eseri olup, bunların bazılarını kasetlerinde toplamıştır. Halen Trabzon'da yaşamaktadır.

En önemli eserleri; Sevdalık Türküleri, Asker Ettin Beni, Karadeniz Dalgalı, Dertliyim Yüzüm Gülmez eserleridir (Öztürk, 2000).

Adı-Soyadı : Hasan SEYİS
Doğum Yeri : Akçaabat / Tütüncüler Köyü
Doğum Tarihi : 1960
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.20: Hasan Seyis Tütüncüler Köyünde kemençe çalarken

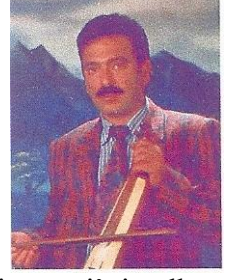
Lise mezunu olan Hasan Seyis, kemençeye duyduğu ilgi ve hevesten dolayı 1978’de kemençe çalmaya başlamıştır. Örnek aldığı kemençeci Hüseyin Köse’dir. Akçaabat yöresinde iyi bir horon oyuncusu ve de horon kemençecisidir. Horonu iyi bildiğinden dolayı oyuna hakim bir çalışma tekniği vardır. Evli ve beş çocuk babasıdır.

Akçaabat Folklor Derneği ve Halk Eğitim Merkezi’nde görev yapmıştır. Yurtdışında çeşitli dernek ve kuruluşlarda Türkiye’yi temsil etmiştir. Devlet Halk Dansları tarafından 7 yıl müzisyen olarak görevlendirilmiştir. Aynı zamanda Trabzon, Akçaabat ve Erzurum’da halk oyunları eğitmenliği de yapmıştır. Akçaabat folklor derneğinde 150’ye yakın öğrenci yetiştirmiştir. Çaldığı enstrümanı kendisi de yapmaktadır. Bugüne kadar kemençe öğrenimiyle ilgili dersler de vermiştir. Hasan Seyis halen Akçaabat’ta yaşamaktadır (Seyis. 2000).

Resim 3.21: Hasan Seyis, Osman Şentürk Akçaabat Folklor Derneği’nde

Adı-Soyadı : Abdullah DEĞİRMENCİ
Doğum Yeri : Akçaabat / Mimera
Doğum Tarihi : 1954
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.22: Abdullah Değirmenci'nin albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu olan Değirmenci kemençe çalmaya küçük yaşlarda başlamıştır. Köyde yaşadığı hayatla birlikte kemençe çalmayı ilerletmiştir. Özellikle Akçaabat ve havalisinde çok tanınmış bir sanatçı kişiliğine sahiptir. Kemençe çalımında ve türkü söyleme konusunda Hüseyin Köse'yi örnek alarak onun sanatsal olarak ulaştığı yeri hedef belirlemiştir. İcra ettiği kemençeyi kendisi yapmamaktadır. Türkülerini hüznün, aşk, tabiat, güncel konular içermektedir. Akçaabat yayla şenliklerinde sık sık görevler alarak yöredeki mahalli sanatçılık kavramını güçlendirmek için elinden gelen her şeyi ortaya koymuştur. Bugüne kadar yaptığı sanatsal çalışmalarda maddi olarak hiçbir çıkar gözetmemiştir. Yöre folkloruna hizmet eden kişi olarak bilinmektedir. Özellikle Nizam Öztürk, Alaattin Bayraktar'la çok önemli eserler ortaya çıkarmışlardır. Bu üçlü sık sık bir araya gelerek yerel televizyon kanalları, radyolarında türkü çalıp söylemektedirler. Yöre halkı bu üçlüye “Trabzon starları” adını vermiştir.

Kemençe çalım tekniği olarak klavyeye hakim tiz bölgelerde oluşan bir çalım şekli vardır. Sesi ise gür ve bas bir niteliğe sahiptir.

Eser olarak en önemli eseri “Trabzon starları” adı altında çıkardıkları kasetlerindeki “Yaylaların Sesi” adlı parçalarıdır (Değirmenci, 2000).

Adı-Soyadı : Muzaffer PEKER
Doğum Yeri : Akçaabat
Doğum Tarihi : 1958
Sanatsal Alanı : Kemençe ve Türkü İcracısı

Resim 3.23: Muzaffer Peker'in albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu olan Peker, ilkokul yıllarında başladığı kemençe merakı daha sonraki yıllarda bir tutkuya dönüşerek kemençeci ve türkü icracısı olarak Akçaabat halkı tarafından bilinmektedir. Kemençe çalmada örnek aldığı kişi Hüseyin Köse'dir. Kendi kendine öğrendiği kemençeyi Hüseyin Köse'nin melodileriyle kemençeciliğini pekiştirmiştir. Yörede türkücü olarak da tanınmaktadır. Türkülerinin çoğunda aşk, yayla hayatı, köy hayatı, gurbet, sosyal içerikli konulara yer vermiştir. Kemençe çalmasındaki hızlılık ve kıvraklık, modülasyonlar açısından çok başarılıdır. Diğer bir kemençe ustası olan Hasbi Yurtsever ile uzun yıllar beraber çalışmışlardır. Bundan dolayı kemençe çalmasındaki tekniği biraz da olsa Yurtsever'den almıştır. Bugüne kadar beraber olarak iki kaset çıkartmışlardır. Kendine ait iki kaseti vardır. Yöresel radyo ve televizyon kanallarında programlar yaparak mahalli sanatçılık yaşantısına halen Akçaabat'ta devam etmektedir (Peker, 2000).

3.3. Saz İcracıları

3.3.1. Kemençe İcracıları

Adı-Soyadı : Mustafa YILMAZ
Doğum Yeri : Akçaabat / Işıklar Köyü
Doğum Tarihi : 1933
Sanatsal Alanı : Kemençe İcracısı

İlkokul mezunu olup, evli olan Mustafa Yılmaz kemençe çalmayı kendi merak etmiş ve köyündeki kemençe tutkusu yüzünden hemen hemen herkesin desteğiyle kemençeyi tanıma öğrenme isteği, kendisini iyi bir kemençe icracısı olmasına yöneltmiştir. İcra ettiği kemençeyi aynı zamanda kendisi yapmaktadır. Kemençe çalımında oldukça usta bir yay kullanma tekniğine sahiptir. Özellikle horonlara eşlikte sıksara ve sallamadaki yay kullanışı çok sık ve kıvraktır. Parmak kullanışı ise seridir.

Akçaabat yayla şenliklerinde, düğünlerde, derneklerde ve bayramlarda uzun yıllar görevler almıştır. Akçaabat Folklor Derneğine de 3-4 yıl hizmet etmiştir. Folklor Derneği adı altında yurtiçi ve yurtdışı festivallerin yanı sıra yarışmalarda da görevler almıştır. Yörede kemençe icracılarının önemli derecede saygı duyduğu bir kemençecidir.

1969 yılında ekonomik sebeplerden dolayı İstanbul'a göç etti. Türk Folklor Kurumunda, Milli Talebi Federasyonunda 25 yıl çalışmıştır. Bu süre içinde sayısız başarılar elde etmiştir. Çalıştığı turistik bir gazinoda kemençe icracısı olarak uzun yıllar sonunda emekli olarak Türkiye'de bir ilki gerçekleştirmiştir. Kendisi halen İstanbul'da yaşamaktadır (Yılmaz, 2001).

Adı-Soyadı : Osman ŞENTÜRK
Doğum Yeri : Akçaabat / Ağaçlı Köyü
Doğum Tarihi : 1955-1994
Sanatsal Alanı : Kemençe İcracısı

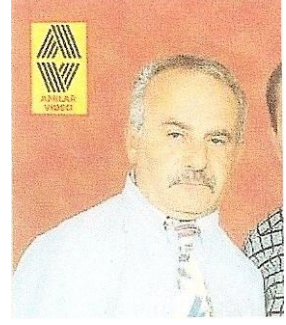

Resim 3.24: Osman Şentürk'ün Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı

İlkokul mezunu olan Osman Şentürk, küçük yaşta kemençeye duyduğu ilgiden dolayı kemençe çalmaya başlamış ve kendisini iyi bir kemençeci olarak yetiştirmiştir. Ailesinden hiçbir destek almamasına rağmen kısa zamanda kemençe çalmaya başlamıştır. Devlet memurluğunun yanında kemençe çalarak hayatına devam etmiş ve Akçaabat'taki ve Trabzon'daki ilk, orta, liselerde de görev yapmıştır. Çeşitli yarışmalarda dereceler almıştır. Yaklaşık 20 yıllık bir kemençe icracılığı yapmıştır. Bu zaman içinde kemençe yapmayı da öğrenerek çaldığı kemençeyi aynı zamanda kendisi yapmaktadır. Özellikle kemençe çalımındaki yay kullanma tekniği oldukça etkili olup, horona eşlikte, oyuncular üzerinde etkili olup, oyuncuları daha fazla konsantre etmesini sağlar. Yayı çok kıvrak ve hızlı çalarak melodiyi hareketli hale getirir.

Akçaabat yayla şenliklerinde ve bayramlarda sayısızca görev almış, Akçaabat Folklor Derneği adı altında çok sayıda birincilikler elde etmiş Osman Şentürk, 1994 yılında ölmüştür (Cihanoğlu, 2001).

Adı-Soyadı : Hasbi YURTSEVER
Doğum Yeri : Akçaabat / Düzköy
Doğum Tarihi : 1944
Sanatsal Alanı : Kemençe İcracısı

Resim 3.25: Hasbi Yurtsever'in albüm kapağında alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu olan Hasbi Yurtsever'in kemençe ile tanışması 20 yaşlarında başlamıştır. Yörede çok çeşitli eğlence, düğün, bayram, asker kutlamaları ve yayla şenliklerinde kemençesi ile horona eşlik ederek Akçaabat folkloruna katkıları olmuştur. Özellikle halk oyunlarına eşlik açısından mükemmel bir çalım tekniği ve tarzı vardır. Kemençe klavyesini çok iyi kullanma yeteneğinin yanında yayını da çok iyi kullanabilen bir üsluba sahiptir. Horona uyumu oyun ve hareketleri ile olan değişim tempo ve geçişleri mükemmel bir şekilde uygulamaktadır. Kemençe icracılığının yanı sıra az da olsa zurna ve kaval da çalabilmektedir. Ama yörede kemençe icracısı olarak ünlenmiştir (Yurtsever, 2001).

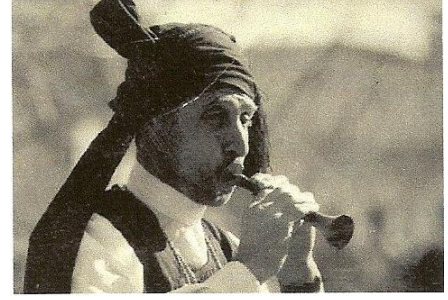
Kız horonlarında diğer icracılardan farklı bir çalım ve değişik yapıya sahip ezgileri vardır. İcra ettiği kemençeyi kendi de yapabilmektedir. Sayısız halk oyunlarına katılmış, buralarda çeşitli dereceler elde ederek yöre folkloruna hizmet etmiştir. Kemençe çalmayı meslek haline getirmeyi hiçbir zaman düşünmemiştir. Kemençe icracılığına saygılı olup, bu kültürün yaşatılması için elinden geleni yapmıştır. Kemençecilik hayatı boyunca maddi yönü değil de, manevi yönden kendisini tatmin etmeyi düşünmüştür. Hasbi Yurtsever halen İstanbul'da yaşamaktadır (Bakal, 2001).

Adı-Soyadı : Küçük AYDIN
Doğum Yeri : Akçaabat / Doğankaya Köyü
Doğum Tarihi : 1963
Sanatsal Alanı : Kemençe İcracısı

İlkokul mezunu olan kemençe icracısı, 1972 yılında kemençe çalmaya Hüseyin Köse'yi örnek alarak başlamış ve bu yıllardan sonra çok büyük gayret ve çabalar sarf ederek kemençe çalmayı öğrenmiştir. Çeşitli dernek ve kuruluşlarda, yayla şenliklerinde, yurt içi ve yurt dışı festivallerde görev almış, Akçaabat halk oyunları ekiplerine kemençesiyle eşlik etmiştir. Kemençe icracılığının yanı sıra fazla olmamakla beraber türkü de söylemektedir. Ama asıl yönü kemençe icracılığıdır. İcra ettiği kemençeyi kendisi yapmaktadır. Horonlara eşlik açısından kendisini devamlı yetiştiren ve kendi bulunduğu seviyeyi daha üst seviyeye taşımak için çok çalışmış, eksiklerini her geçen gün kapatmaya gayret göstermiş ve halen göstermektedir. Çalım tekniği bakımından klasik bir tavrı vardır. Kendine ait özel bir tarzı yoktur. Yalnız kemençeyi melodik değil de daha çok ritmik açıdan icra etmesi önemli bir özelliğidir. İstanbul'da çeşitli derneklerde, çeşitli özel televizyonlarda halen kemençe icracısı olarak çalışmaktadır (Aydın, 2001).

3.3.2. Zurna İcracıları

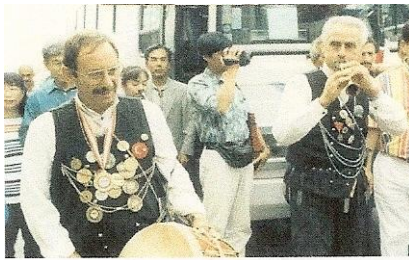
Adı-Soyadı : Ali GÜNEL (Ali Ağa)
Doğum Yeri : Akçaabat / Mersin Köyü
Doğum Tarihi : 1931 – 2007
Sanatsal Alanı : Zurna İcracısı

Resim 3.26: Ali Günel Akçaabat Merkezde horon ekibine çalarken

İlkokul mezunu dört çocuk babası olup emeklidir. Zurna çalmaya köyde çobanlık yaparken kaval çalarak başlamıştır. Asıl mesleği marangozluk olan Ali Günel, zurnacı Ahmet Yılmaz'dan etkilenmiş ve kendini yetiştirmiştir. Marangozluktan geçimini sağlayamadığından dolayı hobi olarak başladığı zurna icracılığını meslek haline getirmiştir. Fakat zurnacılık yaptığı için de dönem dönem küçümsenmiştir. Bu yüzden boş zamanlarında kendi çaldığı ve istek üzerine zurna üretimine marangoz atölyesinde başlamıştır. Yörede kendisinden başka zurna yapan yoktur. Yaptığı zurnalar Karadeniz Bölgesi'nde, Türkiye ve Avrupa'da satın alınmaktadır. Zurnacılığı yöre halkına daha da çok sevdirep, zurna icracılığının yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Akçaabat okul ve dernekleriyle Türkiye birincilikleri Akçaabat Folklor Derneği adı altında İtalya 1967 (Sicilya), Fransa Djon 1975, Japonya, Tokyo, 1970 dünya birinciliklerinde icracı olarak yurtdışı ve yurtiçi festivallerinde görev almıştır. Akçaabat ve Karadeniz bölgesindeki yayla şenliklerinde, düğünler ve resmi kutlamalarda görev almıştır. 30 yıllık sanatçı olan Ali Günel, Ahmet Ergül ile Akçaabat folklorunun ayrılmaz müzisyen ikilisidir. (Günel, 2000).

Resim 3.27: Davulcu Ahmet Ergül (Çavuş) ile Ali Günel'in Akçaabat Folklor Festivalinde

Resim 3.28: Davulcu Fethi Türkmen ve Ali Günel Akçaabat Hıdırnebi Yayla Şenliklerinde

Adı-Soyadı : Emin ÇOLAK
Doğum Yeri : Akçaabat /Korucu Köyü
Doğum Tarihi : 1948-1995
Sanatsal Alanı : Zurna İcracısı

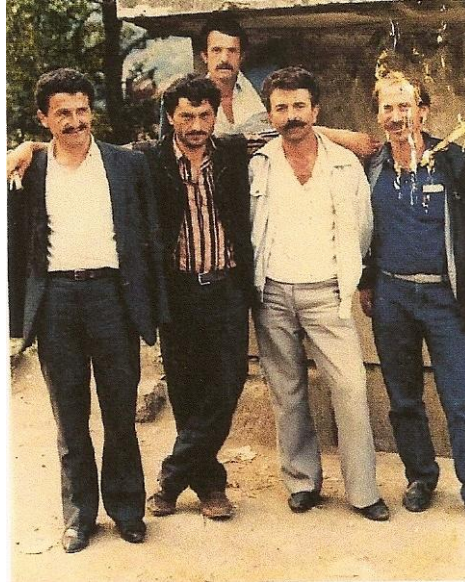

Resim 3.29: Emin Çolak'ın Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı

İlkokul mezunu olan Emin Çolak, köyde çobanlık zamanlarda zurna çalmaya başladı. Örnek aldığı kişi zurnacı Ahmet Yılmaz'dır. Halk tarafından Akçaabat'ın en iyi zurnacısı olarak bilinir. Akçaabat folklorunun önemli müzisyenlerindendir.

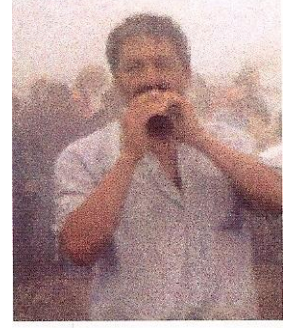
Akçaabat'ın geleneksel müziğini hiç bozmadan icra eden ve bu müziğin bozulmasına karşı çıkan bir sanat anlayışı vardı. Bu yüzden kendisini yörede birçok zurnacı örnek almıştır. Akçaabat Folklor Derneği'nde uzun yıllar hizmet vermiştir. Yurtdışı ve yurtiçi yarışma ve festivallere katılmıştır.

Akçaabat folkloruna çok hizmet vermesine rağmen hastalığında bu hizmetin karşılığını göremedi. 1995 yılında öldü (Tepe, 2000).

Resim 3.30: Emin Çolak, Neşat Tepe ve arkadaşları ile Akçaabat'ta çekilen fotoğraf

Adı-Soyadı : Neşet TEPE
Doğum Yeri : Çarşıbaşı
Doğum Tarihi : 1956
Sanatsal Alanı : Zurna İcracısı

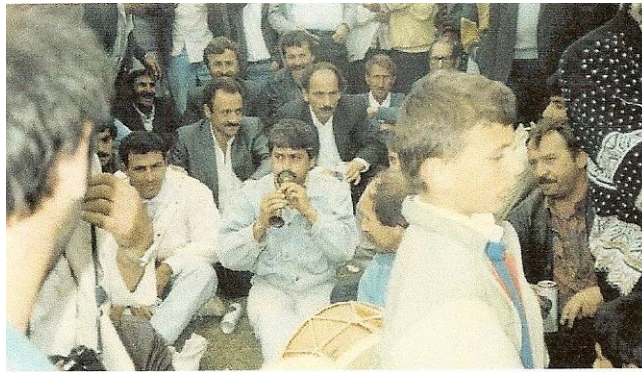

Resim 3.31: Neşet Tepe'nin Hıdırnebi Yayla Şenliklerinde çekilen fotoğrafı

1968 yılında zurna çalmaya başladı. Kendi kendine öğrendiği zurnayı, Emin Çolak sayesinde geliştirip uzun yıllar Akçaabat Folklor Derneği'nde görev yaptı.

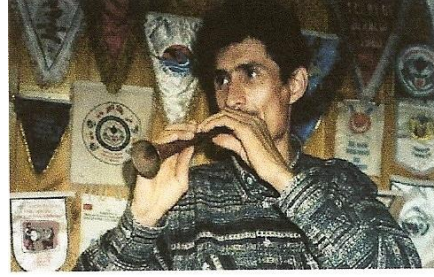
32 yıllık bir sanat geçmişi vardır. 17 yıl Akçaabat Folklor Derneği'nde görev yapmıştır. Bu yüzden herkes kendisini Akçaabatlı olarak bilir. Zurnacı Emin Çolak'ın verdiği melodilere yakın bir çalım tekniği vardır. Halk tarafından Emin Çolak'ın devamı olarak görülür. Akçaabat Folklor Derneği adı altında katıldığı yarışmalarda dereceler kazandı. Akçaabat yayla şenlikleri, düğünler, bayramlar, resmi kutlamalarda ve Akçaabat festivallerinde sürekli olarak görev yapmıştır. Çok duygusal bir kişidir. Bu duygusallığını zurnayla paylaşarak pekiştirmiştir. Diğer tarafından da müzisyenliğinin yanı sıra atma türkü ve mani söylemesiyle de önemli bir rol oynamaktadır.

Amacı Emin Çolak'ın sanatsal yaşamını örnek alarak Akçaabat Folkloruna hizmet edip, bu kültürü yaşatmaktır. Halen Akçaabat'ta yaşayıp, zurnacılık yapmaktadır (Tepe, 2000).

Resim 3.32: Neşet Tepe'nin Hıdırnebi Yaylası'nda çadır muhabbetinde çekilen fotoğrafı

Adı-Soyadı : Osman TAMER
Doğum Yeri : Akçaabat
Doğum Tarihi : 1966
Sanatsal Alanı : Zurna İcracısı

Resim 3.33: Osman Tamer'in Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı

Kendi kendine öğrendiği zurnayı, yayla şenliklerinde, Akçaabat'ta yapılan düğün ve törenlerde çalarak geliştirdi. İlkokul mezunu olan Osman Tamer çiftçilikle uğraşüyor. Yaşı küçük olmasına rağmen Akçaabat'taki zurnacılar, ondan icra ettiği saz adına çok ümitliler. Çeşitli okul ve dernekler adı altında yarışmalara katıldı. Bütün gençlerin kendisi gibi bu mesleğe gönül vermelerini istiyor.

Akçaabat yayla ve şenliklerinde ve düğün, bayram, asker uğurlama vb. gibi törenlerde görev almıştır ve halâ almaktadır. Zurna çalımı olarak öğrenmesi gereken bazı teknikler olduğunu ve bu teknikleri halen öğrendiğini kısa bir zaman içine sazında çok usta bir hale geleceğini ifade etmektedir. Bunun için de devamlı olarak diğer zurnacıların kayıtlarını dinleyerek, bu kayıtları daha sonra uygulayarak çalışmaktadır. Çalmış olduğu zurnayı kendisi yapamamaktadır.

Evli ve üç çocuk babası olan Osman Tamer halen Akçaabat'ta yaşamaktadır (Tamer, 2000).

Resim 3.34: Akçaabat Folklor Derneği'nde bir çalışma sırasında

3.3.3. Davul İcracıları

Adı-Soyadı : Cemal TÜRK

Doğum Yeri : Akçaabat / Meşeli Köyü

Doğum Tarihi : 1937

Sanatsal Alanı : Davul İcracısı

Resim 3.35: Cemal Trkn Japonyada bir gösteri esnasında çekilen fotoğrafı

1937 yılında Akaabatın Meşeli köyünde doğdu. Davul çalmaya 13 yaşında başladı. Kendi kendine öğrendiği davulu, Ahmet Yılmazı kendisine örnek alarak geliştirdi.

Akaabatta uzun yıllar köy düğünlerinde, asker uğurlamalarında, yayla şenliklerinde, bayramlarda davul çaldı. Akçaabat Halk Eğitim Merkezinde 4 yıl Akçaabat Folklor Derneğinde 3 yıl, Trabzon Halk Eğitim Merkezinde üç yıl aralıksız olarak görev yaptı. 1987 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Kültür Müdürlüğüne girdi.

Akçaabat Folklor Derneğinde ve Halk Eğitim Merkezinde çalıştığı yıllarda Japonyaya gitti. Türkiye içinde birçok festival ve yarışmalara katıldı ve dereceler elde etti. Özellikle davul çalmasındaki çubuk kullanımı Akaabattaki diğer davulculara göre daha farklıdır. Tamamen kendine özgü bir alım tekniği vardır. Aynı zamanda yaptığı davullar başta Yunanistan olmak üzere diğer Avrupa lkelerinde yaşayan Karadenizliler tarafından satın alınmıştır. Amacı, uzun yıllar daha Akçaabat folkloruna yararlı olup, davulculuğu genç nesile öğretmektir.

Halen Karadeniz Teknik Üniversitesi Kültür Mdrlğnde görev yapmaktadır (Türk, 2000).

Resim 3.36: Cemal Trkn yayladan bir görüntüsü

Adı-Soyadı : Fethi TÜRKMEN
Doğum Yeri : Akçaabat / ınarlı Köyü
Doğum Tarihi : 1957
Sanatsal Alanı : Davul İcracısı

Resim 3.37: Fethi Türkmen'in ınarlı Köyü'nde çekilen fotoğrafı

İlkokul mezunu olan Fethi Türkmen, yöresel müzik ve oyunun ritmine duyduğu ilgiden dolayı, çevreden verilen destek ve yardımlardan etkilenererek yirmi yaşımda davul çalmaya başladı.

Evli dört ocuk babası. Köyde iftilik yapmaktadır. rnek aldığı kişiler Cemal Türk ve Ahmet Ergül'dr. Akçaabat Folklor Derneği ve Halk Eğitim Merkezi'nin yanı sıra çeşitli okul ve derneklerde, yayla şenliklerinde, düğünlerde, çeşitli resmi kutlamalarda görev almıştır, yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen festivallere katılmıştır. Halk oyunları yarışmalarında müzisyen olarak görev almıştır.

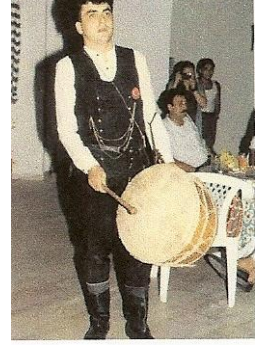
alışmış olduğu davulu aynı zamanda kendisi yapmaktadır. En büyük hedefi Ahmet Ergül gibi meşhur olmaktır.

Halen Akçaabat'ta müzisyen olarak hayatını sürdürmektedir (Türkmen, 2001).

Resim 3.38: Akçaabat Folklor Festivali sırasında çekilen fotoğraf
Soldan sağa: Fethi Türkmen, Ali Günel, Yaşar Topal, Cavit şentürk, Ahmet Ergül,
Mehmet Durna ve Ali Yemiş

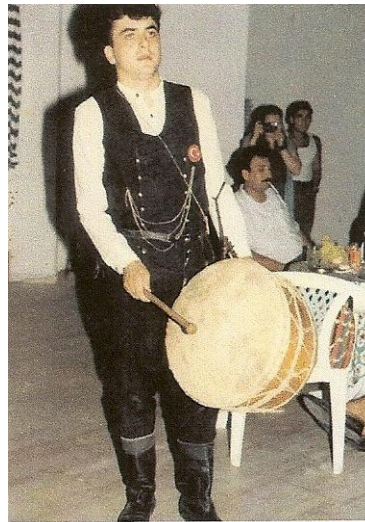
Adı-Soyadı : Mustafa YILMAZ
Doğum Yeri : Akçaabat
Doğum Tarihi : 1976
Sanatsal Alanı : Davul İcracısı

Resim 3.39: Mustafa Yılmaz'ın düğün esnasında çekilen fotoğrafı

1990 yılında davulla tanıştı. Davul çalmayı kendi çabalarıyla, Ahmet Ergül'ü örnek alarak öğrendi. Kendisi Akçaabat'ın genç müzisyenlerindendir. Yörede davul çalmayı merak edinmiş gençlere öneyak olup, bu sazı öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Sazını kendisi yapmaktadır. İlkokul mezunu olan Mustafa Yılmaz'ın diğer mesleği “berberlik”tir. Amacı Akçaabat davulunu dünyaya tanıtır, yörenin kültürel zenginliğini başka ülkelere taşımaktır.

Ahmet Ergül (Çavuş)'dan sürekli olarak ders almaktadır. Tamamen kulaktan aldığı bu dersleri duyarak daha sonra kendisi uygulamaktadır. Yöredeki davulcular davul notasını bilmediği için hepsi ayrı ayrı ritimler atmaktadır. Bu yüzden de Mustafa Yılmaz nota dersleri alıp davul notalarını yazmayı planlamaktadır. Kendisi davul yapmayı biliyor. Halen Akçaabat'ta yayla şenlikleri, düğünler ve bayramlarda, asker uğurlamalarında görevler almaktadır (Yılmaz, 2001).

Resim 3.40: Mustafa Yılmaz bir düğün esnasında

3.4. Horon Ustaları

Adı-Soyadı : Cavit ŞENTÜRK

Doğum Yeri : Akçaabat / Işıklar

Doğum Tarihi : 1942

Sanatsal Alanı: Horoncu

Resim 3.41: Cavit Şentürk'ün İ.T.Ü. T.M.D.K.'da sempozyum anında çekilen fotoğrafı

1969 yılında Orman Fakültesinden mezun olan horon icracısı ve hocası çocuk yaşlarında horona olan ilgisi ve sevgisi sayesinde daha sonraki yıllarda başarılı bir horon icracısı olmasını sağladı. Bu ilgi üniversite yıllarında da devam etti. Orman mühendisliğini bırakarak, İstanbul Teknik Üniversitesi, Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Halk Oyunları Bölümüne Trabzon Halk Oyunları Yöre hocası olarak girdi. Doğu Karadeniz Etnografya ve Turizm Derneğini kurmuş, Akçaabat ve Trabzon Halk Evi ve Halk Eğitim merkezlerinde çalışmıştır.

1976 yılında İstanbul'a dönüşünde Türk Folklor Kurumuna katıldı. Bunun yanı sıra okullarda, mahalli derneklerde ve yardım isteyen farklı kuruluşlarda eğitmenlik yaptı. Doğu Karadenizliler Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin yönetiminde bulunarak halen onursal başkanlığını yapmaktadır. İstanbul'da Hasat, Yurdum, Motif, Truva derneklerinin Halk Bilimi ödülüne layık görüldü. İstanbul Milli Eğitim Vakfı, Türk Folklor Kurumu, Doğu Karadenizliler Yardımlaşma Derneği şükran plaketine layık görüldü. Efes, Bergama, Silifke, Mersin, İzmir festivallerinin ilk kuruluş yıllarına katılmıştır. Fransa, Hollanda, Belçika, Almanya, Avusturya, Bulgaristan, Yunanistan ülkelerinde halk oyunları yarışmalarına katılmıştır.

1975 yılında çalıştırdığı Akçaabat lisesi horon dalında Türkiye birincisi olmuştur. Fransa Dijon'da düzenlenen Halk Oyunları yarışmasında altın kolye ödülü almıştır. Cavit Şentürk Akçaabat'ın aldığı mahalli sanatçılık anlayışını İstanbul'a taşıyarak Akçaabat İstanbul arasında bir köprü kurmuştur. Bu anlayışı akademik yapıda ilk defa bir üniversitede Öğretim Görevlisi olarak yapan kişidir. Horon oynayış biçimi ve stili olarak Akçaabat'ta önemli birkaç kişi arasına girmektedir.

Horonun orijinal yapısını bozmayarak oynanması açısından çok büyük mücadele vermiştir. Öğretim Görevlisi olarak çalıştığı üniversitede çok sayıda yöresinden yetişmiş (mahalli oyuncu) gençler öğrencisi olarak girmiş ve bu öğrenciler kendilerini bilimsel açıdan da yetiştirerek profesyonelliğe adım atmışlardır.

Cavit Şentürk'ün kendi ifadesi ile; “Horon halk kültürümüzün bir dalıdır. Bu dal bütünün tüm özelliklerini taşır. Horon oynamayı bilmek için, horonun figürlerini bilmek yetmez. İçeriğini bilmek oynayan yüzlerce ve binlerce insanın oyun anında yaptıklarını tespit etmek, ruh hallerini ve bu hallerin dışı vurumunu incelemek mutlaka zaruridir. Eğer biz Atatürk Kültür Merkezi salonunda Akçaabat’ın Işıklar köyündeki delikanlısının dünyasını yansıtabilirsek işimizi yapmış oluruz. Aksi halde herhangi bir danstan farklı bir şey yapmamış oluruz. Horon yöre insanlarının her şeyidir. Sevgilisidir. Asker arkadaşı, benlik ve kişilik göstergesidir, gururudur. Belki de inancıdır. Ben hayatım boyunca sözünü ettiklerimi yapmaya çalıştım, biraz da başardığımı sanıyoruz.”

Horon icracısı Cavit Şentürk; kostüm ve aksesuarlardaki derlemeler ve yenilikler, oyunların sahnelenmesindeki düzenlemeler ve oynayış biçimleri, oyunların derlenmesindeki ve sıralanmasındaki sistemler, öğretim tekniklerinin geliştirilmesi, Trabzon bölgesinde oynanan farklı oyunların bir arada oynatılması gibi çok önemli çalışmaları yapmıştır. Halen İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuarı Halk Oyunları bölümünde hocalık yapmaktadır (Şentürk, 2001).

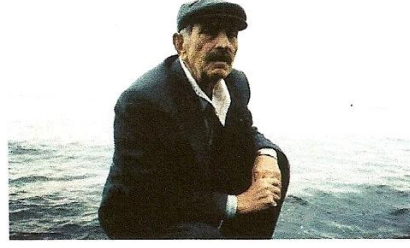
Resim 3.42: Akçaabat Folklor Festivalinde Mehmet Durna ile kortej yürüyüşü sırasında oynanan bıçak horonu

Adı-Soyadı : Yaşar TOPAL (Eyüboğlu)

Doğum Yeri : Akçaabat / Tütüncüler

Doğum Tarihi : 1935

Sanatsal Alanı : Horoncu

Resim 3.43: Yaşar Topal ile Akçaabat limanında yapılan röportajda çekilen fotoğraf

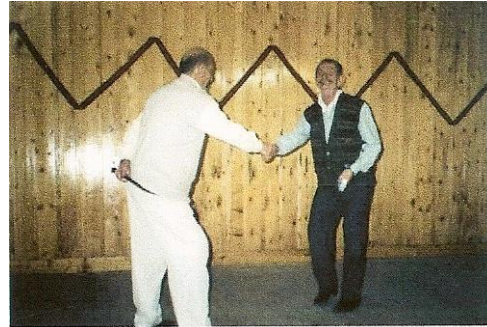
İlkokul mezunu olup çiftlikle uğraşmaktadır. Tekel İşletmesi'nden emeklidir. Yayla şenliklerinde coşkulu horonlardan etkilenererek 13 yaşında horona başlamıştır. Halk evlerinde kendisini yetiştirerek Akçaabat folkloruna uzun yıllar hizmet vermiştir. Yörenin en usta horoncularından biridir. Çok ayrı bir oyun stiline sahiptir. Bu stilini uzun yıllar horon deneyimi ve horona duyduğu sevgi sayesinde kazanmıştır. Akçaabat Folklor Derneği'nde horon eğitmenliği yapmıştır. Öğrencilerinden şu anki Akçaabat Folklor Derneği başkanı Ahmet Çilingir ve iyi oyuncusu sayılan Hüseyin Durna öğrencileri arasındadır. Özellikle Mehmet Durna ile Bıçak oyununu yıllarca beraber oynamışlardır.

Akçaabat Folklor Derneği ile yurtiçi, yurtdışı festival ve yarışmaları dünya birincilikleri, resmi kutlamalar ve yayla şenliklerine katılmıştır.

Amacı Akçaabat folkloruna gençlerin sahip çıkmasıdır ve halen Akçaabat'ın Darıca beldesinde yaşamaktadır (Topal, 2000).

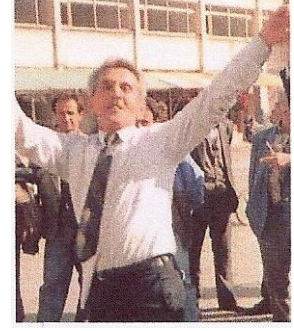

Resim 3.44: Akçaabat Folklor Derneği'nde Ali Yemiş ile Yaşar Topal "Horon Kurma" oynarken

Resim 3.45: Akçaabat Folklor Derneği'nde Ali Yemiş ile Yaşar Topal "Bıçak Horonu" oynarken

Adı-Soyadı : Mehmet DURNA (Gıraç)
Doğum Yeri : Akçaabat / Çolaklı Mahallesi
Doğum Tarihi : 1932
Sanatsal Alanı: Horoncu

Resim 3.46: Mehmet Durna'nın Akçaabat Folklor Festivali'nde çekilen fotoğrafı

İlkokul mezunudur. Evli ve 9 çocuk babasıdır. Tekel Tütün İşletmesi'nden emekli olup, halen Çolaklı Mahallesi muhtarlığı yapmaktadır. Abisi Kemal Durna'dan horon oynamayı öğrenmiştir. Yayla şenlikleri, düğün, asker uğurlamalarında horon oynamayı pekiştirmiştir. Özellikle bıçak horonunu iyi oynamıştır. Halk evlerinde yıllarca halk oyunları eğitmenliği yapmış, çok sayıda öğrenci yetiştirmiştir. Oynadığı horon karşısında yöre halkı ondan ilham alarak horona daha da çok merak salmıştır. Horon oynarken farklı stili geliştirmiş, horona ayrı bir teknikle yaklaşmıştır. Yetiştirdiği öğrenciler onun tekniğine yakın oynamıştır. Yörede horonun sembolü haline gelmiş isimlerden biridir.

Turizm Bakanlığı tarafından Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde Akçaabat Folklor Derneği adına yarışmalara ve festivallere katılmış birincilikler elde etmiştir. Dünya Halk Oyunları yarışmalarında birincilikler, Türkiye birincilikleri, yayla şenlikleri ve resmi kutlamalarda görev almıştır. Halen Akçaabat'ın Çolaklı mahallesinde yaşamaktadır (Durna, 2000).

Resim 3.47: Mehmet Durna, festival sırasında Akçaabat Folklor Derneği önünde horon oynarken

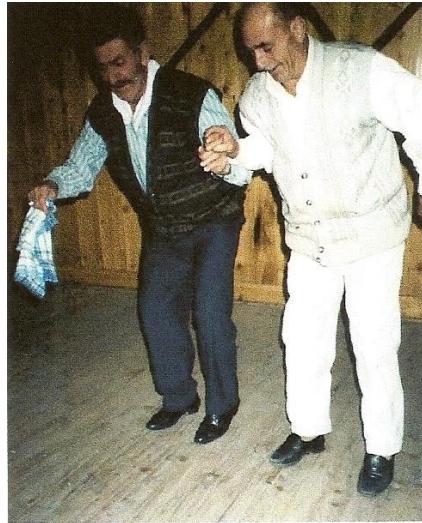
Adı-Soyadı : Ali YEMİŞ (İnce Ali)
Doğum Yeri : Akçaabat / Kavaklı Köyü
Doğum Tarihi : 1930
Sanatsal Alanı: Horoncu

Resim 3.48: Ali Yemiş ile Akçaabat'ta yapılan röportajda çekilen fotoğraf

İlkokul mezunu, Akçaabat Tekel İşletmeciliği'nden emekli, şu anda odun satıcılığıyla uğraşmaktadır. Mahalle arasındaki düğünlerde horon oynamaya başlamıştır. Eski halk evlerinde horon gruplarında yer alarak kendini geliştirmiştir. Akçaabat horonunun yetiştirdiği en önemli oyuncularından birisidir. Yörede iyi bir horoncu ve kendisinden sonraki gelenlere örnek olabilecek nitelikte bir horoncudur. Oyun oynadığı esnada oyuna kendi doğaçlama hareketleri katarak ayrı bir stil katmıştır. Genelde horon oynarken oynadıkları bölümler horon kurma, sallama, sıksara, gazangel, bıçak oyunu olarak adlandırılır. Akçaabat Folklor Derneği adı altında yurtiçi ve yurtdışı festivalleri, yarışmaları, dünya birincilikleri vardır, resmi kutlamalar, yayla şenliklerine katılmıştır.

Amacı Akçaabat horonunun bozulmadan kuşaktan kuşağa iletilmesidir (Yemiş, 2000).

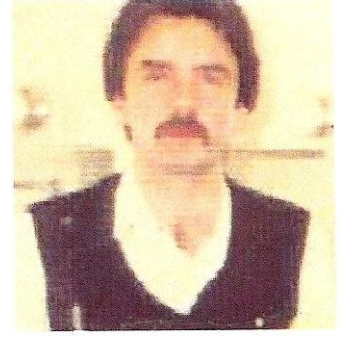
Resim 3.49: Ali Yemiş ve Yaşar Topal Akçaabat Folklor Derneği'nde "Sıksara Horonu" oynarken

Adı-Soyadı : Ahmet ÇİLİNGİROĞLU

Doğum Yeri : Akçaabat

Doğum Tarihi : 1952

Sanatsal Alanı: Horoncu

Resim 3.50: Ahmet Çilingiroğlu'nun Akçaabat Folklor Derneği'nde çekilen fotoğrafı

Lise mezunu olan Çilingiroğlu, horonla çocukluk yaşlarında tanışmış ve o yaşlardan sonra da horonu benimseyerek ilgi ve isteği sayesinde çok iyi bir horon icracısı olmuştur. Akçaabat yöresinde çok önemli bir özelliğe sahiptir. Yayla şenliklerinde yüzlerce kişinin el ele tutuşup oynadığı horonlarda hep başı çekmiş, horonların yöneticisi (şefi) görevini taşımıştır. Akçaabat Folklor Derneğinin ilk kurucularından olup, bu derneğe hayatını adayarak Akçaabat gençliği ve folkloruna çok büyük hizmet etmiştir.

Oyunculuk stili ve hareketlerindeki doğaçlamaları ile çok iyi bir tekniğe ve oyun hakimiyetine sahiptir. İsmi yörede horonla bir bütün oluşturmuştur. Yetiştirdiği birçok öğrenci daha sonraları horon icracısı ve öğreticisi olarak Akçaabat'a hizmet vermiştir.

Yurtiçi ve yurtdışı festivallerde aldığı başarılı sonuçların yanı sıra Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Halk Oyunları Seçici Kurul Üyeliğini yapmaktadır. Her yıl Akçaabat'ta düzenlenen festival ve şenliklerde görev almaktadır. Akçaabat Folklor Derneği'nin kuruluşu, bugüne kadar gelmesinde en büyük pay sahibi kendisidir. Günümüzde Akçaabat Folklor Derneğinde yetişen horoncuların ona çok şey borçlu olduğunu bilenlerin yanında bilmeyenler de vardır. Horonculuk hayatı boyunca çeşitli oyun varyantlarını dernekte etüt ederek bu oyunları yaygınlaştırmıştır. Halen Akçaabat Folklor Derneğinin başkanlığını yapmaktadır (Şentürk, 2001).

Adı-Soyadı : Hüseyin DURNA (Gıraç)
Doğum Yeri : Akçaabat / Çolaklı Mahallesi
Doğum Tarihi : 1954
Sanatsal Alanı: Horoncu

Resim 3.51: Hüseyin Durna'nın Akçaabat'ta çekilen fotoğrafı

İlkokul mezunudur. Üç çocuk babası olup, Akçaabat Belediyesi'nde çalışmaktadır. Dedesinden ve babasından ilk horon deneyimini kazanmıştır. Özellikle babası Hasan Durna'yı (Gıraç) taklit ederek oyun stilini babası kadar ustalaştırmıştır. Daha sonraları amcası olan Mehmet Durna'dan da teknik olarak çok şeyler kazanmıştır. Baba geleneğini devam ettirmiş kendi çocuklarına da öğretmiştir.

Amcası olan Mehmet Durna (Gıraç)'ın yerini oyunculuk olarak doldurabilmiştir. Özellikle bıçak oyununu amcası kadar iyi oynar ve kendi oyun stilini geliştirmiştir.

Akçaabat Folklor Derneği'nde uzun yıllar eğitmen olarak çalışmıştır. Akçaabat Belediye Oyuncu Kültür Müdürlüğü adı altında çeşitli festivallere katılmıştır. Akçaabat Folklor Derneği ile birçok yurtiçi ve yurtdışı yarışma ve festivallere katılmış oyuncu olarak Türkiye ve dünya birincilikleri almıştır. Yayla şenlikleri, resmi kutlamalarda görev almıştır.

Halen Akçaabat Çolaklı mahallesinde yaşamaktadır (Durna, 2000).

Resim 3.52: Hüseyin Durna ve Orhan Topal'ın Japonya'da bir gösteri sırasında çekilen fotoğrafı

Adı-Soyadı : Orhan TOPAL

Doğum Yeri : Akçaabat

Doğum Tarihi : 1956

Sanatsal Alanı: Horoncu

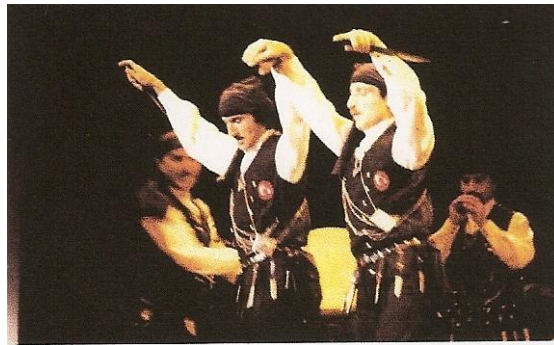
Resim 3.53: Orhan Topal'ın Japonya'da gösteri sırasında çekilen fotoğrafı

Üniversitede yüksek lisans mezunu. Trabzon Milli Eğitim Müdürlüğü İ. Öğretim müfettişi olarak görev yapmaktadır. Asker uğurlamaları, yayla şenlikleri, milli bayramlarda oynanan horonlardan etkilenerek ilkokul yıllarında horon oynamaya başlamıştır.

Özellikle bıçak horonunu iyi oynamasıyla bilinip Hüseyin Durna ile uzun yıllar oynamışlardır. Oyuncululuğunu grup içinde hissettirecek kadar geliştirmiştir.

Lise yıllarında üç yıl üst üste kendi hazırladığı ekiple beraber milliyetin düzenlemiş olduğu yarışmalara katılmıştır. 1975 yılında Kırşehir'deki dernekler yarışmasında birinci olmuştur. Aynı yıl Belçika'da düzenlenen fuar etkinliklerinde bulunmuş, 1979 yılında ilkokul öğretmenliğine başlamıştır. Akçaabat Folklor Derneği'nin kurucu üyeleri arasında yer almaktadır.

Yörede köydeki ilkokul öğretmenliği sırasında halk oyunları ekibi kurarak 1987 yılında Manisa'da düzenlenen yarışmada Türkiye 1.'si olmuş, ertesi yıl da Türkiye 2'si olmuş, bir ilke imza atmıştır. Akçaabat Folklor Derneği altında, oyunculuk ile 5 Türkiye birinciliği almıştır, Japonya'da Türk tanıtımı amaçlı festivalde görev almıştır. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır (Topal, 2000).

Resim 3.54: Orhan Topal ve Hüseyin Durna'nın Japonya'da gösteride "Bıçak Horonu" oynarken çekilen fotoğrafı

Adı-Soyadı : Atilla BÖLÜKBAŞI
Doğum Yeri : Akçaabat / Akpınar Köyü
Doğum Tarihi : 1966
Sanatsal Alanı: Horoncu

Resim 3.55: Atilla Bölükbaşı'nın Akçaabat'ta çekilen fotoğrafı

Lise mezunu, evli ve bir çocuk babası ticaretle uğraşmaktadır. Horon oynamaya Akçaabat lisesinde başlamış, horonu öğrenmeye en büyük etken ailesi ve çevresi olmuştur. Özellikle Orhan Topal, Mehmet Durna ve Hüseyin Durna'dan çok etkilenmiştir. Oyuna çok hakim bir oynayış tarzı vardır.

Yurtiçi ve yurtdışı festivallere katılarak birincilikler elde etmiştir. Dernekler arası yarışmalarda 4 Türkiye birinciliği yaşamıştır. Oyun eğitmeni olarak 1 Türkiye birinciliği kazanmıştır. Aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı seçici kurul üyeliği yapmaktadır. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır (Bölükbaşı, 2000).

Resim 3.56: Atilla Bölükbaşı ve grup arkadaşlarının Japonya'da uluslararası festivalde çekilen fotoğrafı

3.5. Çalgı Yapım Ustaları

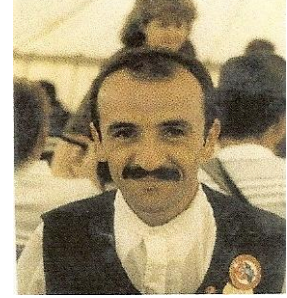
3.5.1. Kemençe Yapımcıları

Adı-Soyadı : Hasan SEYİS

Doğum Yeri : Akçaabat / Tütüncüler Köyü

Doğum Tarihi : 1960

Sanatsal Alanı: Kemençe Yapımcısı

Resim 3.57: Hasan Seyis'in Akçaabat'ta gösteriden önce çekilen fotoğrafı

Lise mezunu, evli, 5 çocuk babasıdır. 1978'de kemençe çalmaya başlamıştır. Aynı zamanda icra ettiği kemençeyi kendi imkânlarıyla öğrenerek yapmıştır. Yapmış olduğu kemençeleri yurtiçi ve yurtdışında satmıştır. Diğer kemençe sanatçıları tarafından iyi bir kemençe yapımı icracısı olduğu da bilinir. Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır.

Kemençenin Yapısı: 55-60 cm. uzunluğunda, 3 cm. yüksekliğinde, eni sap kısmına yakın yerde 6 cm. baş kısmında 9 cm'dir. Gövdesi ardıç, dut, dişbudak, sarmaşık ve erik ağacından içi oyularak yapılır. Gövde üzerine yapıştırılan kapak yörede sakız ağacı olarak bilinen çam ağacından yapılmaktadır. Ağaç dik olarak 2-3 mm kalınlığında dilimlenir. Elde edilen kapak (Hartama) ılık suda bir süre bekletildikten sonra yuvarlak bir boruya bağlanarak üç gün bekletilir. Hartama üzerindeki damarların birbirine yakın olması istenir. Bu kemençe sesinin güzel ve tok çıkması içindir.

Kapak üzerinde birbirine paralel 5-6 cm uzunluğunda iki oluk vardır. Kapağın içinden (iki oluk arası) gövdeyi birbirine bağlayan sesin daha iyi çıkması ve kapağın içeriye çökmesini önleyen can direği vardır.

Yay 55 cm. uzunluğunda abanoz, gül ve fındık çubuğundan yapılır. Atın kuyruk kısmındaki kıllardan oluşan yaya, sürtünmeyi arttırmak için reçine sürülür.

Akçaabat yöresinde yapmış olduğum derleme sırasında Baş kemençenin üst kısmını oluşturur. İç kısmı oyuktur. Üzerinde 9-10 mm çapında üç delik vardır. Delikler üzerinde akord yapmaya yarayan burgular bulunur. Burgulara gelen tel baş

kısım ile gövdenin kesişiminde bulunan küçük deliklerden geçer.

Gövde ve tekne uzunluğu 42 cm'dir. Sapla birleştiği yerde eni 6 cm, alt kısımda en geniş yeri 9 cm'dir.

Sap yaklaşık 9-9,5 cm. uzunluğundadır. Baş ve gövde kısmını birleştirir.

Kulak (Burgu): Tellerin her birinin, üstüne tutturularak sarıldığı burgulardır. Üç tanedir.

Kırvat Sap üzerine gelen kısmı 1.5 cm, aşağıya doğru inildikçe 3 cm olan, parmaklar tellere bunun üzerinde basar.

Kaşlar kapağın üzerinde birbirine paralel ve 5,5-6 cm. uzunluğunda iki oluk vardır. Bu oluklar sesin dışarıya çıkmasını sağlar.

Kapak teknenin üzerine yapıştırılan 42 cm. uzunluğunda ve hafif dışa bombeli olan göğüs kısmıdır.

Eşik üzerinde telleri taşıyan tahta parçasıdır. İki kaş arasına yerleştirilir.

Kurbağa ve Dipcuk Tellerin alt tarafına tutturulduğu kısımdır.

Can Direği kapakla gövde arasında, eşiğin içeriye düşmemesi ve sesin gür çıkmasını sağlayan küçük bir tahta parçasıdır.

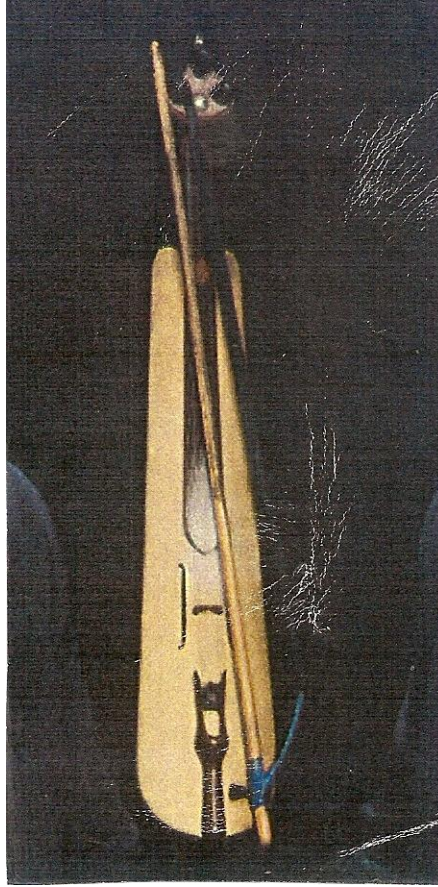
Can Direği kapakla gövde arasında, eşiğin içeriye düşmemesi ve sesin gür çıkmasını sağlayan küçük bir tahta parçasıdır.

Kuyruk Düğmesi Dipçiğin tutturulduğu kısımdır. Gövde üzerinde bir çıkıntıdır.

Kemençenin üç teli vardır. Dört ses aralığı ile akort edilir. İnce tele zil adı verilir. 0.25 mm. çapında çelik tel kullanılır. İkinci tel önceleri bağırsaktan yapıldı ve buna sağır tel adı verilir. Şimdilerde 0.30 mm. çapında çelik tel kullanılır. Üçüncü bam teli olarak bilinir ve sırma teldendir (Seyis, 2000).

Kemenede görülen akord eşitleri, ince telden kalın tele doğru

_____	İnce RE	_____	İnce LA	_____	İnce SOL#
_____	Orta LA	_____	Orta RE	_____	Orta FA#
_____	Kalın Mİ	_____	Kalın LA	_____	Kalın DO#
	Normal Akord		Tulum düzeni		Kek Düzeni

Resim 3.58: Kemençe'nin nden Görünüşü

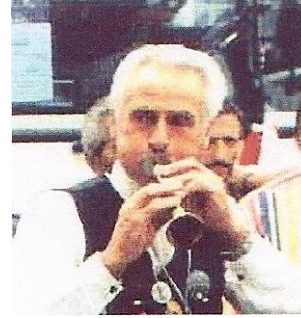
3.5.2. Zurna Yapımcıları

Adı-Soyadı : Ali GÜNEL (Ali Ağa)

Doğum Yeri : Akçaabat / Mersin Köyü

Doğum Tarihi : 1931

Sanatsal Alanı: Zurna Yapımcısı

Resim 3.59: Ali Günel'in Akçaabat Folklor Festivali'nde çekilen fotoğrafı

İlkokul mezunu, 4 çocuk babası emeklidir. Zurna çalmaya çobanlık yaparken kaval çalma ile başlamıştır. Asıl mesleği marangozculuktur. Ali Günel zurnacı Ahmet Yılmaz'dan etkilenmiştir. Zurna icracılığı yaptığı için ve yörede başka zurna yapımcısı olmadığından zurna yapımcılığını kendi deneyimleriyle öğrenmiştir. Yörede başka zurna yapımcısı yoktur. Diğer zurna icracılarına da yaptığı zurnaları satmaktadır. Ayrıca Karadeniz Bölgesi ve Avrupa'da yaşayan Karadenizli zurna icracılarına zurna satmaktadır.

Sesinin daha kıvrak ve tiz çıkması için Anadolu'nun diğer bölgelerinde çalınan zurnalardan daha küçüktür.

Türkiye'de üç çeşit zurna vardır:

- 1- Kaba Zurna (Trakya ve Tokat)
- 2- Orta Zurna (Hemen hemen her yerde)
- 3- Zil Zurna (Karadeniz)

Zurnalar erik, ardıç, sarmaşık ve dişbudak ağacından yapılır. 23-25 cm uzunluğunda, ağız kısmı (Fermene) 5,5-6 cm. çapında, kamışın takıldığı ağız kısmı ise 1,5 cm.dir, bu kısma Zivana denir. İç delik 9 mm'lik nota delikleri ise 8 mm.lik matkapla delinir. Biri arkada yedisi önde olmak üzere sekiz nota deliği vardır.

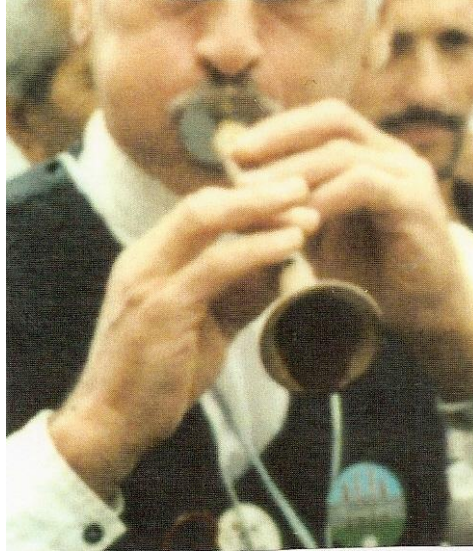
Trabzon Akçaabat yöresinde yapmış olduğum araştırma ve derleme esnasında tesadüf ettiğim bir zurnanın teknik çizimi ölçek 1/2.

Çatallı-Zivana: Şimşir ağacından yapılır. Zivana'nın çatal görünümdeki uçları 3. ve 4. nota delikleri arasına kadar uzanır. Boyu 9 cm, çapı 1,5 cm.dir.

Fırılak-Kalpak: 4,5-5 cm. çapında alüminyum, sarı ve bakırdan yapılır. Uzun süreli çalabilmek, dudaktaki titreşimi ortadan kaldırmak için kamışa takılır. Üzerinde kamışın geçebilmesi için 0,5 cm. oval bir delik vardır.

Kamış-Saz: Huni şeklindeki 1 mm. Kalınlığında alüminyum, sarı ve bakırdan yapılır. Küçük olan dairenin çapı 2 mm, büyük dairenin çapı 5 mm.dir. Buna Liva adı verilir. Ek kısım lehimledikten sonra alt yarısı bez veya bantla sarılır. Bunun üzerine makara ipliği sarılır. 2 mm. çapındaki kısma saz takılır. Sazı çatlatmadan ip livaya bağlanır.

Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır (Güney, 2001).

Resim 3.60: Zurna'nın çalım esnasından bir görüntüsü

3.5.3. Davul Yapımcıları

Adı-Soyadı : Fethi TÜRKMEN

Doğum Yeri : Akçaabat / Çınarlı Köyü

Doğum Tarihi : 1957

Sanatsal Alanı: Davul Yapımcısı

Resim 3.61: Fethi Türkmen'in Çınarlı Köyünde çekilen fotoğrafı

İlkokul mezunu, 4 çocuk babasıdır. Yöresel ritme duyduğu aşırı ilgiden dolayı icracılığına ve yapım ustalığına başlamıştır. Davulcu Ahmet Ergül ve Cemal Türk'ten davul yapımcısıdır. Yörede yaptığı davulları ilgili olanlara az da olsa satmaktadır.

Altayca, Sagagca ve Koblayca'da eski Türk çalgı adı Tüngür'dür. Şaman davuludur. Çeremisçe'de tümür davul demektir. Türk-Moğol kabileleri ise davula bar-par diyorlardı. Davul adı bütün Türk lehçelerinde vardır.

Karadeniz yöresinde kullanılan davul Anadolu'nun diğer yörelerinde kullanılan davulun benzeridir. Sesinin daha kıvrak ve tiz çıkması için küçük tipte yapılır.

Karadeniz yöresinde davul iki türlü çalınır:

- 1- Kol dirseğini 1-2 cm, geçecek şekilde davulun kayışı kola geçirilir ve davul döndürülerek kayışın koldan kaymaması için sıkıştırılır. Orta parmak ve yüzük parmağı çubuğun içine girer, baş parmak kasnağa bağlı küçük meşinin içine sokulur ve elin kasnakla teması sağlanır. Tokmak diğer elin avuç içinde tutulur.
- 2- Çubuğun ve tokmağın aynı yüzde beraber olarak çalınmasıdır. Genellikle Trabzon'un Araklı ve Sürmene ilçelerinde görülür.

Davulun Bölümleri: Trabzon Akçaabat yöresinde yapmış olduğum araştırma ve derleme esnasında tesadüf ettiğim bir davulun teknik çizimi Ölçek 1/6.

- a- Kasnak 44 cm çapında, 22 cm eninde 0,5 cm kalınlığında ve genellikle ceviz ve kestane ağacından genişçe kesilerek yapılır. Derilerin sıkıştırılması esnasında kasnağın deforme olmaması için 2 cm kalınlığında çıtalar çapraz olarak kasnağın içine çakılır. Kasnak üzerinde hava deliğı de bulunmaktadır.
- b- çember: 46 cm. apında elik telden veya kızılıık çubuğundan yapılmaktadır. Çemberin üzerine 2-3 cm. eninde kesilmiş kumaşlar sarılır. Bu derinin çembere bağlandığında deriyi koruması için yapılır.
- c- Deri: Oğlak derisi kullanılır. Deri temizlendikten sonra suda bekletilir ve elik çembere dikilir. Hazırlanan çemberler kasnağı kalınca bir iple (Gatma) bağlanır.
- d- Tokmak: Buna “okmak” da denir. Genellikle gül ve gürgen ağaçlarından yapılır.
- e- ubuk: Kızılıık ağacından yapılmaktadır. 0,5 cm. apındadır.

Halen Akçaabat'ta yaşamaktadır (Türkmen, 2001).

Resim 3.62: Davul'un alım esnasından bir görüntüsü

3.6. Fıkra Ustaları

Dünyanın hemen her bölgesinde, ülkesine adeta insan ihraç eden ve gittiği yeri kendisine has kültürüyle donatan Karadeniz insanı zekâsına, anlayışına bütün insanları hayran bırakmaktadır.

Karadeniz insanını tanımak için Karadenizli olmak ya da Karadeniz’de yaşamak lazım. Karadenizlinin insanları hayran bırakan başarısı, buluşları ve etrafa verdiği neşe Karadeniz fıkralarını gündeme getirmiştir.

Karadeniz’de fıkra yaşarken kendiliğinden üretilir, hayali değildir. İnsanımızın sıcaklığı günlük hayatta fıkramsı olaylarla karşımıza çıkar. Olayın boyutu ne olursa olsun realitenin yanına konmuş fıkralar en ciddi problemleri bile anında çözmek gibi sihirli bir güce sahiptir. Karamsarlığı; Karadeniz’in engin sularında, bulutların yağmur yüklü neminde dağların dik yamaçlı yollarında, ormanın geçit vermez sıklığında, yaylanın bitmez tükenmez otlığında bırakan Karadenizli, kendini fıkralarında mizahi ortam içinde kamuoyuna farklı boyutta sunmaktadır.

Her bir “Temel fıkrası” üzerinde “tez” yazılacak kadar derin anlam içermektedir. Hoşgörü ve mizaha en çok konu olan yöre yönüyle rekoru elinde bulunduran Karadeniz insanı bu hoşgörü ile bir “Temel” olmuştur. Zihinlerde üç beş cümlede koca bir hayatın içerisinden süzülüp gelen tepkisel davranışların söze yansıyan kısmında “mizah” vardır, sosyal içerik vardır. Hoşgörü vardır. Barış ve mutluluk vardır. Karadeniz fıkralarının hiçbirinde karamsarlık bulamazsınız, çatışma yoktur. Eleştiri, hoşgörü sınırları içinde vardır.

Temel, kapalı toplum yapısı içinde üretilen fıkraların baş aktörü değildir. O’nu Amerika’da Avrupa’da, Afrika’da dünyanın birçok yerinde bulabilirsiniz. Ama Temel nerede olursa olsun Karadeniz’e has hazırcevap ve hoşgörü yüklü yorumlarıyla, bakış açısıyla dünyaya barış ve kardeşlik mesajını verir. Fıkraların çoğunda düşünme ve pay çıkarma payı görülür. Böyle bir durumda Karadenizli saflık rolüne soyunur ve söylemek istediğini, arzusunu karşısındakine bu yolla anlatmaya çalışır. Burada amaç, verilecek mesajda sinsice bir zekiliği saklayıp üstünlüğünü ortaya koymaktadır. Bu davranışta hiçbir zaman karşı kişi ya da kişileri hor görme, aşağılama, gönlünü kırma, incitme gibi bir amaç yoktur. Bu tutum, Karadeniz insanının yaşamından kaynaklanan fıkralarda yerel ağız ile söylendiğinde bir başka

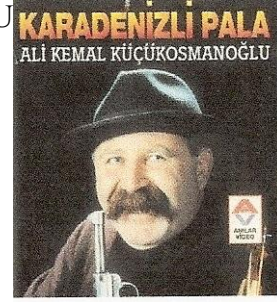
güzellik ve renk kazanır. Bunun yanında fıkra anlatıcının sözlerini kimi hareket ve mimiklerle de desteklemesi ortama canlılık ve coşku getirir ki, bu anlatılan fıkrayı daha da anlamlaştırır (Kayaoğlu, Duman, Bahçekapı, 1997, 145-153).

Adı-Soyadı : Ali Kemal KÜÇÜKOSMANOĞLU
(PALA)

Doğum Yeri : Akçaabat / Dürbünar Mahallesi

Doğum Tarihi : 1960

Sanatsal Alanı : Fıkra Anlatıcısı, Türkü İcracısı

Resim 3.63: Ali Kemal Küçükosmanoğlu'nun albüm kapağından alınan fotoğrafı

İlkokul mezunu, 7 yaşında horon oynamaya başlamıştır. Yayla şenliklerinde yapılan horon gösterilerinden etkilenerek horon hayatına başlamıştır. Uzun yıllar Akçaabat ve Trabzon'da çeşitli gruplarda horon oynamıştır. Daha sonra da horon eğitmenliğine başlamıştır. Yirminin üzerinde horon ekibi çalıştırmıştır. Çeşitli okul ve derneklerde yetiştirdiği öğrenci sayısı iki bin ve derneklerde yetiştirdiği öğrenci sayısı iki bin kişi üzerindedir. Aynı zamanda iyi bir fıkra anlatıcısı olup, yöre fıkralarını anlatmakta ustadır. Kendisinden, Akçaabat'tan söz edildiğinde akla ilk gelen oynadığı horon, esprili türküleri, fıkraları ve bıyıklarıdır. Türkücülük yanını Hüseyin Köse'ye borçludur. Söylediği türkülerin konusu sevdâ, hiciv ve atma türkülerdir. Çok esprili bir kişiliği olup, bu kişiliğini kendisinin hazırlayıp sunduğu Karadeniz Eğlencesi adlı programda ortaya koymuştur. Akçaabat'ın Söğütlü beldesinde yayla evi şeklinde kafeterya işletmektedir.

Halet Akçaabat'ta yaşamaktadır (Küçükosmanoğlu, 2000).

Kaç Dalga

Temel oğlunu görevlendirdi:

– Oğlum say bakalum, bir saatte deniz kıyısına kaç tane dalga gelecek.

Bir saat sonra;

– Saydun mi uşağım?

– Yahu baba. Nesini sayayım. Kiyiye bir dalga celiyi. Tam saymaya başlayrum, ikincisi celiyken birincisi ceri gideyi.

24 Şubat

Temel 24 Şubat günü belediyenin önünde koşan atletleri görünce zabıtaya sormuş,

- Habunlar niye boyle koşayler?

Zabıta:

- Onlara koşucu derler. Yarışı en önde bitiren mükafat alır.

Temel:

- Madem bir kişi mükafati alıy da otekiler daha niye koşay?

Penguen

Temel ve arkadaşı yanlarında bir penguenle beraber yoldan geçerken tanıdık biri seslenir:

- Ula ayiptur habu hayvani boyle sokak sokak dolaştırmayun, getirun oni hayvanat bahçesine.

Temel atılır:

- Oriya dün geturduk, ha şimdi da sinemaya getiriryuk.

Hediyelik

Temel’lerin bütün ev halkı uyuz olmuştur. Herkesi bir kaşıntı alınca, babası, Temel’i eczaneye yollayıp uyuz ilacı aldirmaya karar verir.

- Al şu parayı, cit eczaneden uyuz ilacı al...

Temel tam kapıdan çıkmaktadır ki babası bağırır ardından:

- Eczacu sorarsa sakun pize aldığunu söyleme uşağum, sonra hercese ruzul oluruz.

Hediyeluktur tersun...

Tamamı Gitti

Temel Karadeniz’e incelemeye gelen bir profesörü takası ile gezdiriyormuş.

Temel’in bilgi seviyesini ölçmek için:

– “Temel devalüasyon nedir?” diye sormuş.

Temel de:

– Hocam onu ilk defa senden duyuyorum.

– O zaman yandın ömrünün üçte biri gitti. Peki enflasyon nedir?

– Hocam onu da ilk defa duyuyorum.

– Temel ömrünün yarısı gitti. Peki radyasyon nedir?

– Özür dilerim hocam öyle şeyler soruyorsun ki ömrümde ilk defa sizden duyuyorum.

– “O zaman tamamen yandınız, ömrünüzün çoğu gitti azı kaldı” derken bir fırtına çıktı ve taka devrildi. Temel yüzerek kıyıya ulaşır, profesör çırpınarak bağırır:

– İmdat boğuluyorum, kurtarın beni.

Temel:

– Hocam sen yüzme bilmiyor musun?

– Yoo bilmiyorum ne olacak?

– O zaman sen ayvayı yedin. Ömrünün tamamı gitti.

Saat Kaç

Temel boks maçında dayak yiyerek yere yıkılmış. Hakem Temel’in başında 1, 2, 3, 4... saymaya başlamış. Temel’in menajeri Dursun, Temel’in kulağına eğilerek:

– Sakın 9’dan önce kalkma,

Temel uflayarak puflayarak mırıldanarak:

– Şimdi saat kaçtır?

Taze Balık

Temel lokantaya gidip balık yemek istemiş ve garsona sormuş:

– Balık taze mi?

– “Evet günlük balıktır” cevabını almış. Ve ısmarlamış

Tabakta gelen balığa dik dik baktığını gören garson, yanına sokularak sorar:

– Balığınızı niçin yemiyorsunuz?

– Biraz onunla konuşuyorum.

– Dilinden anlıyor musunuz?

– Tabii.

– Peki ona ne söylediniz.

– Geçen hafta denizde ayakkabılarımı yitirdim. Görüp görmediğini sordum.

– Peki ne dedi?

– Ne bileyim. Ben on beş gün önce denizden çıktım.

Torpil

Temel acemi er olarak İzmir Deniz Komutanlığına sevk edilmiş.

Birliğine varan Temel’e Bölük komutanı sormuş:

– Buraya herhalde torpile geldin.

Temel:

– Hayır komutanım, Trabzon’dan otobüsle geldim.

At Yarışı

Temel hayatında ilk def at yarışlarına gidiyor ve bu konuda bilgisi olmadığı için, tesadüf, yarışta hiç şansı olmayan bir yarış atına büyük bir bahis oynuyor.

Derken yarış başlıyor. Daha startla birlikte Temel’in atı en geride. Önde çekişen diğer atlara oynayan kişiler ayakta ve bağırıp çağırıyorlar. Temel de ses yok. Nasıl olsun ki onun atı en arkada. Fakat Karadeniz uşağı kolay kolay yenilgiyi

kabul eder mi...

Temel de ayağa kalkıyor ve başlıyor bağırmaya.

–Hey yavrum hey, ata bak ata, kattı önüne hepsini götürüy.

Mesaj

Temel bir gün karısı ile küsmüş, hep kağıda yazarak konuşuyorlarmış.

Temel bir akşam kağıda yazmış.

– Fadime beni saat 7.00’de kaldurasun haa!..

Fadime:

– Tamam ula; diye cevap yazmış kağıda.

Temel sabah saat 11.00’de kalkmış, Fadime’ye bağırması:

– Ne sebeple beni saat 7.00’de kaldırmadın daa?

Fadime kağıdı işaret etmiş.

Kağıtta yazılan:

– Temel ula kalk, saat 7.00.

Dil Sorunu

Temel İngiltere’ye gitmişti.

Arkadaşları Temel’e:

– “İngilizce bilmezdin, İngiltere’de çok sıkıntı çektin mi?” demişler.

Temel:

– Hayır sıkıntıyı asıl İnciluzlar çekti.

Kaplan Avcısı

Temel iş için Trabzon’da iş ve işçi bulma kurumuna müracaat eder. Sorarlar:

– Mesleğin nedir?

- Kaplan avcısıyım.
- Trabzon’da kaplan ne arar?
- Eee der Temel; “Ben de onun için işsizim ya”

Nasıl Gidecekmiş

Temel oturduğu evden taşınmıştır. Yıllar sonra eski komşusu Dursun’a rastlar.

Temel’in nerede oturduğunu sorar:

– Atatürk Caddesi’nin en son sokağına geleceksin, ilk gördüğün yeşil binaya gir, birinci katta üçüncü numara önüne geldiğinde dirseğinle zile basacaksın.

Dursun:

- Elum varken niye direğimle zile basacağım?
- Eşek değilsün ya gelurken elun boş mu olacak elun dolu olduğu için zile dirseğinle basacaksın.

Borç

Temel, bir gün kendine borcu olan bir adamdan, verdiği parayı geri almak istiyor.

Borçlu olan adam Temel’in her görüşünde kaçıyor.

Temel düşünür ve mezarlığa gider. Beş altı gün mezarlıkta kalır.

Bunu gören bekçi, Temel’e sorar:

- Sen manyak mısın kardeşim? Kaç gündür buradasın?

Temel de:

– Bir adamın bana borcu var. Beni her gördüğünde kaçayı. Elbette bir gün o buraya gelir.

Mesut

Temel'e sorarlar:

– Dünyanın en mesut adamı kimdir?

Temel:

– Adem babamuzdur. Uyy onun kaynanası yoktur da ondan da.

Eldiven

Temel'in eldivenle yazı yazdığını görenler sormuş:

– Niye eldivenle yazıyorsun, zor olmuyor mu?

– Zorluğuna zor ama el yazımın tanınmasını istemeyrum.

Bebekler Doğar

Öğretmen Temel'e sorar:

– Sizin köyden doğmuş büyük adam var mı?

Küçük Temel:

– Hayır öğretmenim. Bizim köyde hep bebekler doğar.

Adı-Soyadı : Ali Yaşar KARAN

Doğum Yeri : Akçaabat

Doğum : 1950-1997

Tarihi

Sanatsal : Fıkra Anlatıcısı

Alanı

Resim 3.64: Ali Yaşar Karan'ın Akçaabat'ta bir organizasyonda çekilen fotoğrafı

Lise mezunu, dört çocuk babası Ali Yaşar Karan, Akçaabat'ın önemli fıkra icracısıdır. Kendine özgü fıkra anlatması aynı zamanda yaşanan olayları kendi yorumuyla anlatmasıyla ünlüdür. Çocukluğundan beri kendi esprituél kişiliğiyle Akçaabat'ta amatör tiyatronun da aranılan kişisi olup, daha sonraları kendi yönettiği, yazdığı, oynadığı oyunlarda çok büyük beğeniler kazanmıştır.

Özellikle yaşantısındaki olayların esprili yanları çevre halkın arasında fıkraya konu olmuştur.

Halen faaliyetlerini sürdürmekte olan Akçaabat Belediye Tiyatrosunun ilk kurucusudur ve Akçaabat Belediye Tiyatrosu adı altında Ana Hanım Kız Hanım, Kurban, Buzlar Çözülmeden oyunlarını yönetmiştir. Aynı yıllarda Akçaabat belediyesi kültür müdürü olmuştur. Akçaabat'ta yapılan 5 festivalde kültür müdürü olarak organizelerde bulunmuştur. Ali Yaşar Karan, 1997 yılında ölmüştür (Karan, 1999).

Duvar Kağıdı

Temel'in komşusu evinin duvarlarını kağıt kaplatacakmış. Kaç top kağıt gideceğini hesaplarken karısı:

—“Komşumuz gece ay evinin duvarlarını kaplatmış; o bilir, ona soralım” demiş.

Adam üst kata gitmiş ve Temel'e sormuş:

– Kaç top kağıt aldınız?

– 43 top kağıt.

Adam 43 top kağıt almış ve evini kaplatmış. 11 top kağıt artmış.

Adam Temel'i yolda görüp sormuş:

– 43 top kağıt aldık ama 11 top kağıt arttı nasıl oldu?

Temel:

– Bizimki de 11 top artmıştı.

Bilet Kontrolü

Temel trenin تنها bir köşesinde yalnız oturuyordu.

Birden içeri eli silahlı iki kişi girdi.

– Kıpırdama paraları çıkar.

Temel titreyerek:

– Hemşerum valla beş param yok.

– O halde neden titriyorsun.

– Sizi bilet kontrolcüsü sandum.

Gıdıklanma

Temel'i asmaya götürüyorlar. Tam sehpaye yaklaşınca geri döner.

– Savcı bey bir ricam var.

– Nedir rican?

– Beni bülemdan asın.

– Niye?

– Boynumdan gıdıklanıyorum da.

Resim 3.65: Ali Yaşar Karan ve arkadaşlarının Akçaabat'ta bir tiyatro gösterisi öncesinde çekilen fotoğrafı

Resim 3.66: Ali Yaşar Karan'ın Akçaabat'ta tiyatro sahnesinde çekilen fotoğrafı

Güneş Tutulması

Küçük Temel babasına:

– Öğretmenimiz bugün güneş tutulması olacağını söyledi. Dışarı çıkıp bakabilir miyim?

Babası:

– Olur ama fazla yaklaşma.

Zayıflama

Temel bir kondisyon bisikleti almış. Dursun bunu görünce:

– Ula Temel bunun üstüne niye bineysun?

– Zayıflamak için.

– Bunun üstüne binunca zayıflay musun?

– Evet.

Sen zayıflamak için bir alet bulmuşsun. Ya ben hiç şişmanlayamayrum?

– Bak Dursun ben bu aletun pedallarını ileri çevireyrum, zayıflayrum. Sen de geru geru çevirirsen şişmanlarsun.

Gazete İlanı

Temel bir gün gazeteye ilan vermek için giderken Dursun’a rastlamış.

Dursun:

– Niye böyle telaşlı gidiyorsun?

– Gazeteye ilan vereceğum kaynanam kayboldu. Görenlerin, görmemezlikten gelmelerini rica edeceğum.

Geveze

Öğretmen sorar:

– Birkaç dil birden konuşan adama ne derler?

Temel:

– “Geveze” derler öğretmenim.

Gerçek

Dilbilgisi dersinde öğretmen öğrencilerine:

– Bağırmadım, bağırmadın, bağırmadı fiilini sorup ne anladıklarını sormuş.

Arka sıralarda oturan Temel hemen ayağa kalkarak cevap verir:

– Hiç kimse bağırmadı öğretmenim.

Havalisyon

Urfalı’nın biri Fransa’da bir lokantaya girmiş:

– Bana lö fasuliyyon ve pilavisyon getirin.

Fasulye pilav gelmiş.

Urfalı yemeği yedikten sonra:

– “la hesabisyon” demiş ve hesap da gelmiş. Urfalı’nın keyfi yerinde, lisan sorununu çözmesi sevinciyle garsona,

– “Yahu demiş, Lö Fransızca ne kadar kolaisyon” demiş.

Garson gülerek:

– Ben Trabzon’lu olmasaydım sen havalisyon yerdin.

Güneşe Gidiş

Temel ve Cemal kahvede otururken Cemal:

– Ula Temel baksana milletler hep aya gidiyor.

Temel:

– Cemal ula bu iş mi, milletler aya giderse bir de güneşe gideriz.

Cemal:

– Ama Temel oraya varmadan yanarsın.

Temel gayet rahatlıkla,

– Senin de düşündüğün şeye bak biz oraya akşam serinliğinde gideceğiz.

Dışarı Çıkma

Temel’in hasta olduğunu duyan arkadaşları ziyaretine gitmeye karar vermişler.

Temel’in evine giden arkadaşları bakmışlar ki Temel pencereden dışarıya çıkmaya uğraşıyor.

Arkadaşları hayret içinde sormuşlar:

– Temel kapu dururken sen niye pencereden çıkmaya uğraşıyorsun?

– Ben üşüttüm, Doktora gittim bana bir hafta kapıdan dışarı çıkmayacaksın dedi. Ben de pencereden çıkuyrum.

Korkan Temel

Kahvehanede oyun oynayan gruptan biri ayağa kalkarak:

– “Karısından korkmayan kimse ayağa kalksın” diye bağırmış.

Kahvehanedekilerin hepsi yavaş yavaş ayağa kalkmışlar. Yalnız köşede oturan Temel ayağa kalkmamış.

– Temel sen niye ayağa kalkmadın. Karından mı korkuyorsun?

Karısından korktuğunu belli etmemek için Temel:

– Ayağa kalkma kalkacağım da korkudan ayaklarım tutmuyor onun için kalkamıyorum.

4. AKÇAABAT MAHALLİ SANATÇILARINDAN DERLENEN TÜRKÜ VE HORON HAVALARININ NOTALARI VE İNCELENMESİ

4.1. Vokal-Enstrümantal Havalar

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)
SÜRESİ

♩ ♩ . = 60

YARIM GİTTİ ORMANA

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

Şekil 4.1: Yarım Gitti Ormana

Yarım gitti ormana

A ıslandı ıslandı

Sorarım ağaçları

Hangisine yaslandı

Ayağımı keseyi

Yeni yolun taşları

Aliş veriş edeyi

Gözlerilan kaşları

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 7/8

Düzüm : 2+2+3

Gideri : m: = 60

Ölçü Sayısı : 14

Şekil 4.2: Yarım gitti ormana melodik analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)
SÜRESİ

TRABZON BAŞLARI

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

m: ♩ = 120

Şekil 4.3: Trabzon Başları

Duman ini kalkayı
Trabzon başlarına
Vermeyi seni annen
Yalvar gardaşlarına

Ha böyle diye diye
Oldu yüreğim yara
Eyledi beni verem
Yanağındaki kara

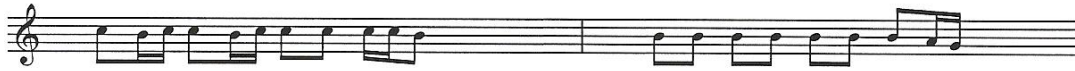
Yarım sorardım sana
Nerede gardaşların
Habu yalan dünyada
Yaktı beni kaşların

Akçaabat'ın başından
Seyir ettin Tonya'yı
Yarım senin yüzünden
Haram çektim dünyayı

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩ = 120
Ölçü Sayısı : 18

Şekil 4.4: Trabzon Başları Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KAŞET)
SÜRESİ m : 4 4 =60

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

ŞARLİNIN IŞIKLARI

Ş

14

17 NA SIL PAR LA YI NA SIL

21 ŞAR LI NIN I ŞIK LA RI

24 YAK Tİ KÜL ET

27 Tİ BE Nİ Kİ BAR KO NU ŞUK LE Rİ

30

33

36 VA Bİ Lİ RAZ GE DA Lİ AN Yİ LA VA YA Lİ YİM EL BA LE Şİ Rİ MA GE GE

40 Rİ LEN BAĞ HA Lİ

Şekil 4.5: Şarlinın Işıkları

Nasıl parlıyor nasıl
Şarlinin ışıkları
Yaktı kül etti beni
Kibar konuşukları

Ver Allahım sabırlık
Sevdalı yürekliye
Sordum yar nerelisin
Nerden geldin buraya

Vali geliyor vali
Elleri keri bağlı
Birazda anlatayım
Başıma gelen hali

Derenin kıyısında
Yıkıyor çamaşırı
Sordum kız nerelisin
Dedi kıran aşırı

Sevdalık ede ede
Keldim habu yaşıma
Bir güzel yar şaşırdı
Geldi yanı başıma

Dedim Urum kızına
Kız annen arar seni
Başladı yalvarmaya
Sen alacasın beni

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 7/8
Düzüm : 2+2+3
Gideri : m: = 60
Ölçü Sayısı : 42

Şekil 4.6: Şarlinin Işıkları Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)
SÜRESİ m: 54

GÖKTEKİ YILDIZLARI SAYARIM ELLİ ELLİ

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

YAY LA NIN Çİ

ME NİN DE OT LAR BE ŞER Lİ KO YUN

SEL Vİ DA Lİ NA BEN ZER
O LA YIM GU ZE LU ME

CİL VE LİM SE NİN BO YİN
BO YU DA BO YUM GY BY

Şekil 4.7: Gökteki Yıldızları Sayarım Elli Elli

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 9/8
Düzüm : 2+2+2+3
Gideri : m: ♩. = 54
Ölçü Sayısı : 24

Şekil 4.8: Gökteki Yıldızları Sayarım Elli Elli Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)
SÜRESİ m: ♩ = 120

HAMSİKÖY DERE İÇİ

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

3
5
8
11
14
17
19
21
23

HAM Sİ KÖY DE RE İ Çİ YA YI LIR KOY UN KE Çİ YA YI LIR

HAM Sİ KÖY DE RE İ Çİ

YA YI LIR KO YUN KE Çİ İYİ YA PA YİM

DE DİM NA BU KOÇ İ Yİ DE DİM HA BU KOÇ

Şekil 4.9: Hamsiköy Dere İçi

Hamsiköy dere içi
Yayılır koyun keçi
İki koknak yabayım
Dedim habu boğacı

Bir yapı yaptırayım
Maçka yapısı gibi
Oynardık güzelimlen
Keni yavrisi gibi

Konuştum cilvelimlan
O uyana ben beri
Deyiş ettik onunlan
Mendil ilan çemberi

Dedim Urum kızına
Ya dön beri dön beri
Ya dön beri dön beri
Beri sana bir şey diyeyim

Elin uşağına koca diye sarılma
Yayla çimeni karlar
Su olurda akarlar
Dedim konuşmayalım
Gizlenida pakarlar

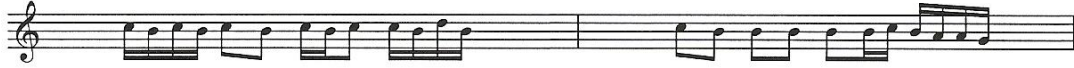
Odanın tavanları
Rendelidir rendeli
Sevdalık ediyirik
Bıldırki güzden beri

Sevdalık ede ede
Çakayı canlarımız
Vursalar ikimizi
Karışsa kanlarımız

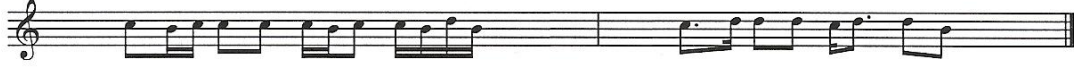
MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩ = 120
Ölçü Sayısı : 44

Şekil 4.10: Hamsiköy Dere İçi Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HACI KAHVECİOĞLU (KASET)

SÜRESİ
m ♩ = 120

BU DÜNYA HEPTEN YALAN

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

17 BU DÜN YA HEP TEN YALAN DÖRT BİR YANI Nİ DO LAN
19 BU DÜN YA HEP TEN YA LAN DÖRT BİR YA Nİ Nİ DO LA N
SEN DE GÜL SEN DE OY NA VAR MI DÜN YA DA KA LAN

Şekil 4.11: Bu Dünya Hepten Yalan

Bu dünya hepten yalan
Dört bir yanını dolan
Sende gül sende oyna
Var mı dünyada kalan

Sevgimizin üstüne
Ne olur kar yağmasın
Yaralı bir gözüm var
Peşinden ağlamasın

Bende sevenler gibi
Seni gördüm sevmişim
Sende ağlatma beni
Zaten hiç gülmemişim

Anlatayım sevgimi
Oturda dinle sana
Sen benimsin ben senin
Girsek bile mezara

Gözümden oynamam
Kaybedersem bulamam
Dillerim tutulursa
Kimselere soramam

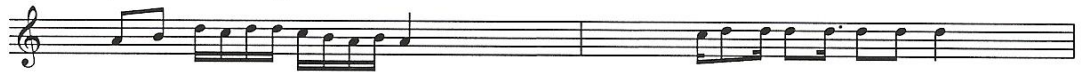
Aşkımızın üstüne
Ne olu kor bağlasın
Yaralı bir kalbim var
Peşinden ağlamasın

Adına türkü yazsam
Hem çalıp hem söylesem
Senden başka sevemem
Yaşın kadar yaşasam

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩ = 120
Ölçü Sayısı : 34

Şekil 4.12: Bu Dünya Hepten Yalan Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
ABDURRAHMAN DEĞİRMENCİ (KASET)

SÜRESİ m ♩ = 120

YAYLALARIN SESİ

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL .
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

1 3 5 7 9 11 13 15 17 19 21

U NU TA MAM SEV DA NIN

BAK CA NI MIN CAN LA RI GE NE GEL Dİ Gİ Dİ YOR

HO NEF TER ZA MAN LA Rİ

Şekil 4.13: Yaylaların Sesi

Unutamam sevdamı
Bak canımın canları
Gene geldi gidiyor
Hanefter zamanları

Orda da yaylamız var
Erik beli, sisdağı
Söyleyi da gülelim
Geçiyor gençlik çağı

Abdıraman gelirsin
Karadağ sevdasına
Çok az bir zaman kaldı
Derneğin olmasına

Hıdır nebiye gidip
Kemençe çalacağız
Gene üç gün üç gece
Uykusuz kalacağız

Ağaçların altında
Muabbet edeceğiz
Üçümüz bir orada
Çalıp söyleyeceğük

Soğuk suyun başında
Otururda içeriz
Biz gittik Gadirga'ya
Onları da bekleriz

Sait, İsmail, Adnan
Gadirga söyleyenler
Karadağ'ın nesine
Bi Türkü demiyorlar

Biz gittik Gadirga'ya
Onları da bekleriz
Gelin Hıdır nebiye
Çalar bile söyleriz

Geli da gelmediler
Onlara kırılmayın
Yaylalar arasında
Ayrımcılık yapmayın

Alaattin yaylada
Yine beklerim seni
Dorukların altında
Ölürsem koyun beni

MELODİK ANALİZ

Metrik Özellikler

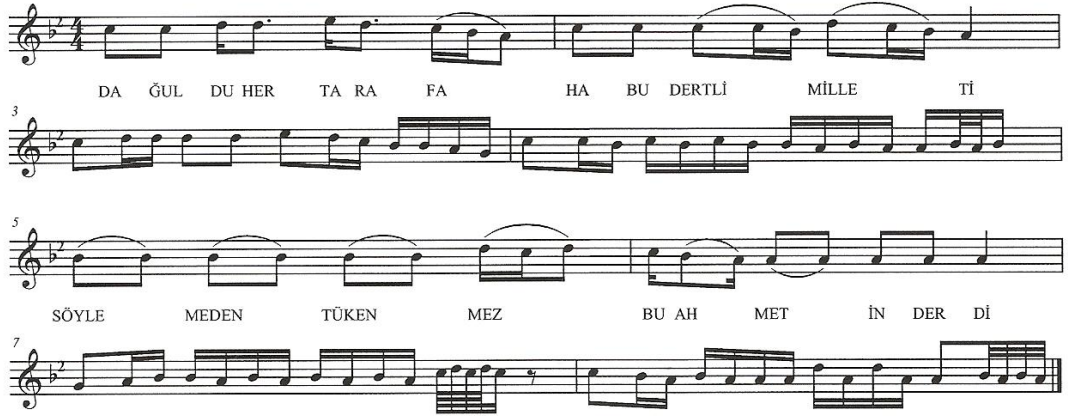
Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩ = 120
Ölçü Sayısı : 30

Şekil 4.14: Yaylaların Sesi Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
AHMET ÖRSELOĞLU (KASET)
SÜRESİ m: ♩ = 96

GÜL BİTECEK

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
1999
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

Şekil 4.15: Gül Bitecek

Verdiğim elmaları
Ah gülüm yiyemezsin
Bu hergün ağlayırım
Sen hiç da gülemezsin

Ah dumanım dumanım
Yollarımdan kalkmadı
Düştüml hastanelere
Kız gelida bakmadın

Gül bitecek bitecek
Dökülü da yitecek
Gülmek bana haramdır
Ömrüm böyle yitecek

Hacan uyandım baktım
Kuşlar edeyi dalda
Gülüm geli bakmadın
Ne haldayım ne halda

İsmimi yazacağım
Elinde listeri
Kız vereceğim seni
Mahalli gastelere

Gazmalan kıracağım
Tarlada volanları
Derman olmadı bana
Trabzon doktorları

Elindeki biberi
Veri da yiyemedim
Ben sana söylüyorum
Sen bana söylemeden

Arkasında sepeti
Gezerdi memleti
Bu seni seni sevdi
Unutamaz ebedi

Belindeki tabanca
Tam ondört tane atar
Kız beni yaktın yaktın
Yaktın yaktığın kadar

Gene aca öylemi
Bak yayladaki düzle
Tanımasaydı seni
Kör olaydı bu gözler

Ad derecuk derecuk
Akayisun bulanık
Sonunda etti beni
Doğuştan bağı yanık

Karanfil kurutamam
Yaprağını tutamam
Senin sitemlerini
Ölürüm unutamam

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩ = 96
Ölçü Sayısı :

Şekil 4.16: Gül Bitecek Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)
SÜRESİ

SEVDALIK HAVASI

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

m: ♩ = 210

4 KO CAN SE Nİ DE Gİ ŞİR CE BİN DE Kİ
7 PA RA DA N
10 SE BE NİM ELİM DEN
13
16 HER YE RİN AL
19 TIN SAKIZ DA HA BAK MAM YÜ ZÜ NE
22 DA HA BAK MAM YÜ ZÜ NE Ü ZÜL ME HİÇ
25 GÜ ZE Lİ M
28
32 A MAN YA RIN POR Sİ YO N BA BAN SA VİZ GELİR
A MAN İSE VİZ GE LİR EY

Şekil 4.17: Sevdalık Havası

Sevdamı alamadım
Yürekten yana yana
İstersen hiç görünme
Hatıran yeter bana

Yuvasız kuşlar gibi
Evinde rehinmisin
Kaçan sürtük leşi kız
Sen insan değil misin?

Kocan seni değişir
Cebimdeki paradan
Seni benim elimden
Anca alır yaradan

Kocanın silahını
Alacağım belinden
Kız dikkat et kendine
Kork eski sevgilinden

Bensiz gideyi misin?
Harmancığın düzüne
Her yerin altın olsa gız
Daha bakmam yüzüne

Üzülme hiç güzelim
Yaz biteyi güz gelir
Anan yarım porsiyon
Baban ise vız gelir

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 5/8
Düzüm : 2+3
Gideri : m: ♩ = 210
Ölçü Sayısı : 60

Şekil 4.18: Sevdalık Havası Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
ŞEVKET KÖROĞLU (KASET)

SÜRESİ m: ♩ = 120
%

TESTİYİ KOYDUM SUYA

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

TES Tİ Yİ KOY DUM SUYA
O DAN LA İ LE DOL SUN BA BA NIN BİR GÖ ZÜ KÖR
AN NE NİN DE KÖR OLSUN

Şekil 4.19: Testiyi Koydum Suya

Testiyi koydum suya
O damla ile dolsun
Babanın bir gözü kör
Annenin de kör olsun

Testiyi koydum suya
Damla damla dolmayı
Bu kaybana sevdalık
Tabi zorlan olmayı

Testiyi koydum suya
Damla damla dolacak
Seni alan bir uşak
Sanduğa mı koyacak

Testiyi koydum suya
Dolsun güzelim dolsun
Kocanın bir gözü kör
Öbürü de kör olsun

Testiyi koydum suya
Kim çekti oni geri
Oturduk konuşuğa
Dedi değildir yeri

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩ = 120
Ölçü Sayısı : 22

Şekil 4.20: Testiyi Koydum Suya Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
RAGİP ALTINTAŞ (KASET)
SÜRESİ

m: ♩=120

ANAM
(ANALAR DESTANI)

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

3
5
7
9 SÖY LE DU ĞUM TÜR KÜ LER DOS TUM ÜZ ME SUN SE Nİ
A NA LA DES TA NI DIR A CUK DİN LE YİN BE Nİ
11 BO YA LI DIR BO YA LI GE Mİ LE RİN Dİ RE ĞU
13 YA NUK TUR HEP NU K ANA LA RİN YÜ RE ĞU
15 YA NUK TUR E YA NU K NE NE LE RUN YÜ RE ĞU
17 NE NE LE
19

Şekil 4.21: Anam (Analar Destanı)

Söylediğim türküler
Dostum üzmesin seni
Analar destanıdır
Azıcık dinleyin beni

Ana gider içersin
Yaylanın sularını
Evlat için uyumaz
Anam uykularını

Boyalıdır boyalı
Gemilerin direği
Yanuktur a yanuktur
Anaların yüreğu

Yemez içmez aç durur
Ana evladı için
Ana hakkı zaten
Ödenmez Allah için

Hafta sonu gitmesem
Telefon açayırım
Halını hatırını
Anamın sorayırım

Bakar büyütür seni
Kurar sana bir yuva
Yavrum mutlu olsun diye
Eder sana dua

Söylüyorum arkadaş
Dolar gözlerim dolar
Anam yavrularını
Dağıttı sağa sola

Boyalıdır boyalı
Gemilerin direği
Yanuktur a yanuktur
Anaların yüreğu

MELODİK ANALİZ

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩=120
Ölçü Sayısı : 30

Şekil 4.22: Anam (Analar Destanı) Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
NİZAM ÖZTÜRK (KASET)

SÜRESİ m: 40

SEVDALIK TUTTU BENİ

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

SON RA PİŞ MAN O LUR SUN DA SEVER SEVER

SE VER SEN DOST LA RIN DÜŞ MAN OLUR İ Yİ YOL DA

Gİ DER SEN DOST LA RIN DÜŞ MAN O LUR İYİ YOL DA

GİDER SAN

AL LA HUM BU DÜN YA DA YA SAK Mİ Bİ ZE GÜL MEK

YA SAK Mİ Bİ ZE GÜL MEK OY

Şekil 4.23: Sevdalık Tuttu Beni

Sonra pişman olursun da sevilmeden seversen
Dostların düşman olur iyi yolda gidersen
Sevgi nedir bilmezdim sevdim de sevilmedim
Şu yalancı dünyada birgün olsun gülmedim
Güldürmedi yüzümü güldür yüzümü felek
Allah'ım bu dünyada yasak mı bize gülmek

Her deyilen sözlere dinleyip sakın kanma
Yüzüne gülenleri arkadaşım dost sanma
Kader çizdi bu yolu bunu kimse bozamaz
İyi günlerin dostu, zor gününe yaramaz
Sabahtan doğan güneş gün aşırı batar
Seni en iyi dostun kötü gününde satar

Dostlarım düşman oldu kestiler yollarımı
Dost bildiğim insanlar sormadı hallarımı
Ne dostum ne düşmanım da bakmadı gözyaşıma
Nereye gider isem felek çıktı karşıma
Ah dünya dünya mısın, benim için bir zindan
Nereye gidiysem bitmeyen çile sızlan
İki koyun bir kuzu yayılır dizi dizi
Bu dünya kahpe dünya
Hiç gülmez fakirin yüzü oy...

MELODİK ANALİZ

Metrik Özellikler

Usül : 2/4
Düzüm :
Gideri : m: ♩ = 108
Ölçü Sayısı : 47

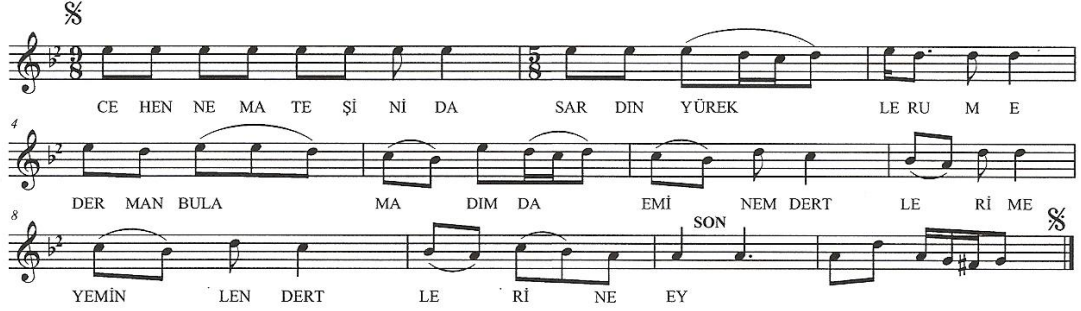
Şekil 4.24: Sevdalık Tuttu Beni Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HARUN PARMAK (KASET)

SÜRESİ m: ♩ = 210

EMİNEM

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

Şekil 4.25: Eminem

Ne olacak Eminem da	Ha bu fani dünyada
Bu uşağın halları	Daha buluşamayuz
Kime piraktun gittin da	İkimuzda gencecuk
Donanmış odaları ey...	Yazuk değil mi bize

Kara gün kara kader da	Karanlık yollarında da
Geldida bizi buldi	Hep peşine koşayum
Rahmetli bıçakları da	Güzelik acılarını
Gencecik bana vurdi	Kimlerle paylaşayum

Kara günler yaşadukda	Senin gibi yavriyi da
Eminem ne bileyum	Nerede arayı bulsam
Acılı yureğumlunda	Derdim sıkıntım kalmasa
Nerelere gideyum	Gene seninle olsam

Ne edeyim Allah'ımda	Bu acılı destanı da
Ben gibi yanan olmaz	Yaralandım da yazdım
Ebedi bu dünyada	Ha bu fani dünyada da
Çiçeklerum açmaz	Yandım dostlarım yandım

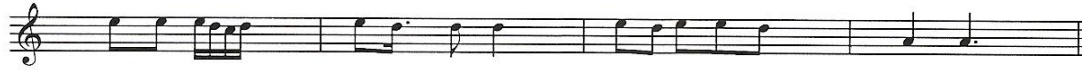
MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : $9/8 + 5/8$
Düzüm : $(2+2+2+3) 2+3 = 5$
Gideri : **m:** = 210
Ölçü Sayısı : 22

Şekil 4.26. Eminem Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
MUZAFFER ALTUNTAŞ (KASET)

SÜRESİ
m: 180

BEN SENİ SEVMİŞ İDİM

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

4
7
10
13
16
19
23
26
29
32
35
38

AN LA DIM Kİ
GÜ ZE LİM BİZ BAŞ TAN YAN LIŞ YAP TU K
YAN LI Şİ DÜ
ZELT Mİ YE SEV DU ĞÜN ÇOK GEÇ KAL DUK
OY SAN MA ÇA RE
A RA MA DIM
A RA DIM BU LA MA DI M
SA NA GE LEN YOL LA RI
İNAN Kİ ÇOK ZO R LA DIM OY

Şekil 4.27: Ben Seni Sevmiş İdim

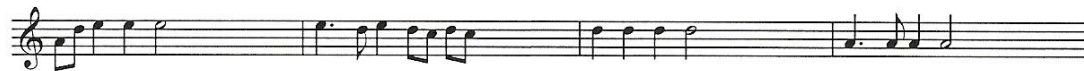
Anladım ki güzelim	Engellere yenildik
Biz baştan yanlış yaptık	Olmadı çok üzgünüm
Yanlış düzeltmeye	Seninle mutlu idim
Sevdiğim çok geç kaldık oy	Zehir bana bugünüm

Sanma çare aramadım	Ben seni sevmişidum
Aradım da bulamadım	Bu derdi canımdan çok
Sana gelen yolları	Ne baharın ne yazın
İnan ki çok zorladım	Sensiz hiç kıymeti yok oy

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 5/4
Düzüm : 2+3
Gideri : m: ♩ = 180
Ölçü Sayısı : 48

Şekil 4.28: Ben Seni Sevmiş İdim Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
TEMEL BAYRAM
SÜRESİ
m: ♩=108

OKUL YOLLARINDA

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
1999
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

DER Dİ Mİ SO RA CA ĞUM
YOL ÜS TÜN DE TAŞ LA RA DER Dİ Mİ SO RA CA ĞUN
YOL ÜS TÜN DE TAŞ LA RA Dİ YE LUM HAY RI A Bİ
DERTLİ ARKA DAŞ LARA

Şekil 4.29: Okul Yollarında

Derdimi soracağım
Yol üstünde daşlara
Diyelim Hayri abi
Dertli arkadaşlarını

Sabahtan kara tavuk
Könar fındık dalına
Bıraktım okumayı
Düştüm sevda yoluna

Yürü güzelim yürü
Sarvana kollarını
Anlatayım dostlara
Bu okul yollarını

Alaca çorapları
Benim yarım okuyi
Babamda zannederdi
Benim oğlum okuyi

Var mektubum postada
Yine aklım orada
İlkokul beşe kadar
Durdum o zayarada

İkimiz bir sınıfta
Geçerdi günlerimiz
Bakardık birbirimize
Gülerdi yüzlerimiz

Fidan olu da bitsem
Zayaranın dağında
Gül olsa sevduceğüm
Açsam senin halında

Sevdaluk işlerini
Edeyim size tarif
Hocam aldım karneyi
Var yedi tane zayıf

Aşk olsun Hayri abi
Bu destani yazana
Ondan sonra yollandım
Habu çöl Trabzona

Aramızdan aşşaya
Dere akıyor dere
Yedi tane zayıflan
Nasıl gideyum eve
Baktım bu iş olmuyor
Bıraktım geldim köye

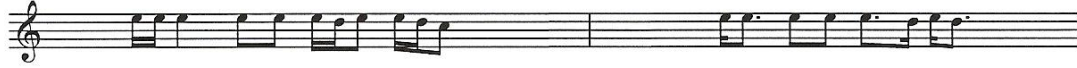
Gel ormana gidelum
Biçil biçelim biçil
Yollandım Trabzon'a
Okul okumak için

Yaylacığım yaylacı
Çıkamam obama
Yedi tane zayıfı
Gösteremem babama

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩ = 108
Ölçü Sayısı : 22

Şekil 4.30: Okul Yollarında Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
MUZAFFER ALTUNTAŞ

SÜRESİ m: ♩ = 96

SEN UNUTMUŞSUN BENİ

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

The musical score is written in staff notation with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The tempo is marked as m: ♩ = 96. The score consists of eight staves of music. The lyrics are written below the notes. The score begins with a treble clef and a key signature of one sharp. The first staff has a repeat sign. The second staff has a triplet of eighth notes. The third staff has a repeat sign. The fourth staff has the lyrics 'SEN U NUT MUŞ SUN BE Nİ'. The fifth staff has the lyrics 'A SEV Dİ CE ĞUM DÜN DEN'. The sixth staff has the lyrics 'YAR SEN BE Nİ TERK ET TUN'. The seventh staff has the lyrics 'BEN SE Nİ TER KET ME DIM SIR LA RI MI SÖY LE DUM'. The eighth staff has the lyrics 'BEN SE Nİ SÖY LE ME DIM' and ends with a repeat sign.

SEN U NUT MUŞ SUN BE Nİ
A SEV Dİ CE ĞUM DÜN DEN
YAR SEN BE Nİ TERK ET TUN
BEN SE Nİ TER KET ME DIM SIR LA RI MI SÖY LE DUM
BEN SE Nİ SÖY LE ME DIM

Şekil 4.31: Sen Unutmuşsun Beni

Sen unutmuşsun beni
A sevdiceğüm dünden
Yar sen beni terk ettun
Ben seni terk etmedim
Sırlarımı söyledum
Ben seni söylemedim

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4

Düzüm : 2+2

Gideri : m: = 96

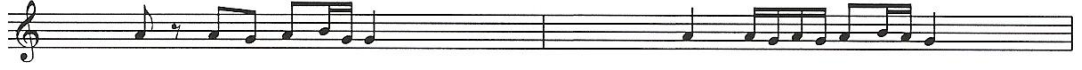
Ölçü Sayısı : 32

Şekil 4.32: Sen Unutmuşsun Beni Melodik Analiz

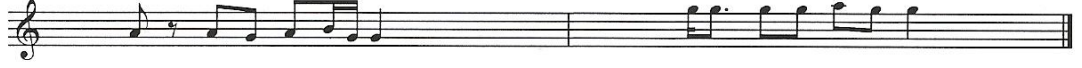
MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 4/4
Düzüm : 2+2
Gideri : m: ♩=120
Ölçü Sayısı : 30

Şekil 4.33: Sen Unutmuşsun Beni Melodik Analiz

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HAYRİ YAŞAR KARAGÜLLE

SÜRESİ
m: ♩ = 108

BİZİM KÖYÜN ADETLERİ

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

OL SAK İ Kİ MİZ BİLE DİN LE SAM DER LE Rİ Nİ
Bİ RAZ TA RİF EDERİM KÖ YÜN A DET LE Rİ Nİ
HER AK LI M GEL Dİ Mİ BE NİM YÜRE ĞUM Şİ ŞER
A NA MIN LA HA NASİ BÜ YÜK KA ZAN DA Bİ ŞER

Şekil 4.34: Bizim Köyün Adetleri

Anam keyvalığızı
Sözlemez birisine
Asardı kazanini oy
Ocakta zincirize

zincirin garağuna oy
İç yağuna astın mı
Taze ayranda güzel
Yayığu çalkadın mı

Ocağa ekmek koydum
Puğur saçını ördü
Güzel kirarsın diye
Üstüne gümüş döktü

Sirgan yemeği derler
Mazirin muhlaması
Al aşşağa seleyi
Koy sofraya lamesi

Giderdik sığırlarlan
Köyümün ormanına
Toplanır otururduk
Dorukların altına

Doruk kepelerinden
Biz değnekler yapardık
Çıkardık çimenlere
Çeltik oynu oynardık

Yine oksun bağladı
Çonade kıyıları
Daldık çeltik oynuna
Yüturdum sığırları

Koşa koşa çıkmıştım
Risafa bayırına
Gitti sığırlarım girdi da
Osman'ın çayırına

Çaplamalar sarmadı
Osman çayırlarını
Tutti ineklerimi
Aldı çırnaklarını

Evinin etrafında
Yana yana anarım
E Osman sana
Bunu mu sana sorarım

Zulphon yemeği derler
Tazenin kurusuna
Çalparada pişerken
Doyulmaz kokusuna

Yurganın altına
Güzledi çırnakları
Baktım hepsi orda da
Aldım kaçtım onları

MELODİK ANALİZ

En çok kullanılan değerler :

Melodik Tema :

Metrik Özellikler

Usûl : 2/4

Düzüm :

Gideri : m: = 108

Ölçü Sayısı : 33

Şekil 4.35: Bizim Köyün Adetleri Melodik Analiz

4.2. Enstrümantal Havalar

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK

SÜRESİ =170

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

SIVA SIVA -PARMAK UCU DOLDURMA

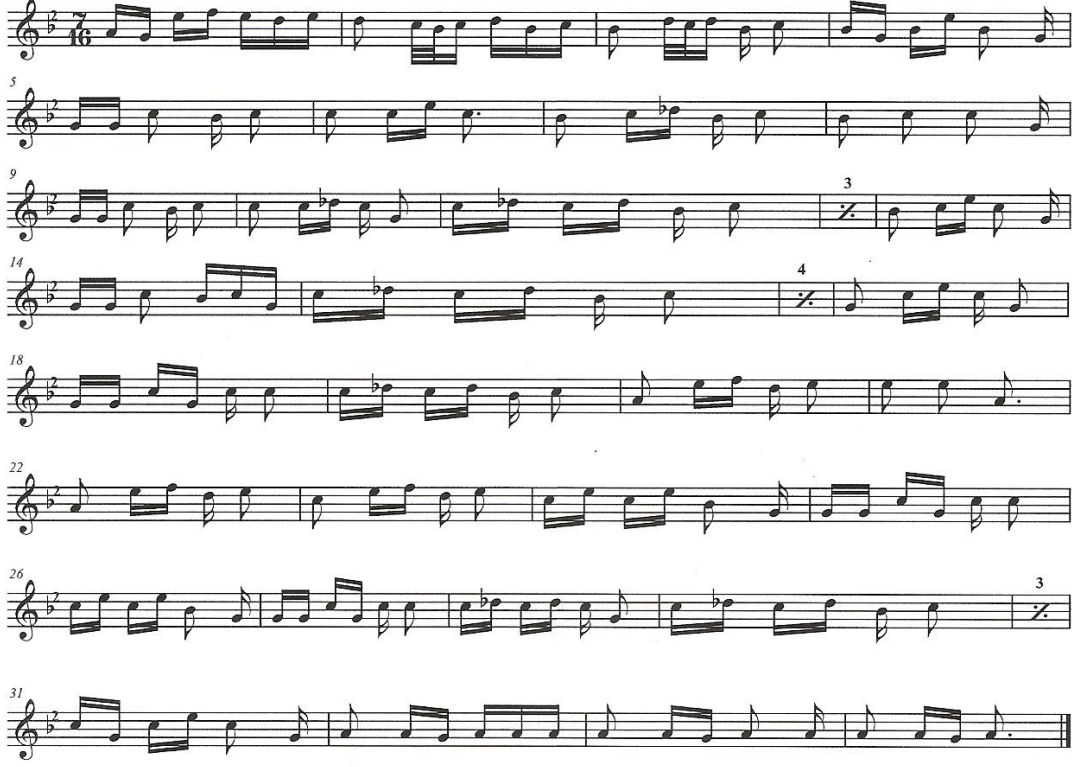
Şekil 4.36: Sıva Sıva – Parmak Ucu Doldurma

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
NEŞAT TEPE

SÜRESİ $\text{♩} = 180$

SIVA SIVA -PARMAK UCU DOLDURMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1994
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.37: Sıva Sıva – Parmak Ucu Doldurma

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)
SÜRESİ =152

SALLAMA

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

Şekil 4.38: Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)
SÜRESİ =156

SALLAMA

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

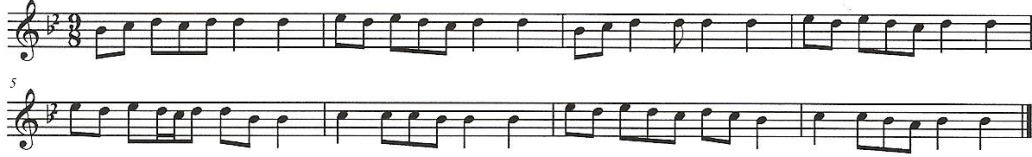
Şekil 4.39: Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)

SÜRESİ =140

SALLAMA

DERLEYEN
HAKAN GÜNEL
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
HAKAN GÜNEL

Şekil 4.40: Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
TURGAY AVCI

SÜRESİ =156

SALLAMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1994
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.41: Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
TURGAY AVCI

SÜRESİ =140

SALLAMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1994
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.42: Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK
SÜRESİ ♩ =152

DÜZ HORON

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

UY UN HO RO NA U YUN TA VAN TAH TA SI Gİ Bİ SA RI LA YIM BOY NU NA YA BAN AS MA SI Gİ Bİ
SA RI LA YIM BOY NU NA YA BAN AS MA SI Gİ

Şekil 4.43: Düz Horon

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK
SÜRESİ ♩ =152

DÜZ HORON

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.44: Düz Horon

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
NEŞAT TEPE

SÜRESİ =97

HORON KURMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
CİHANGİR TERZİ

Şekil 4.45: Horon Kurma

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK

SÜRESİ =99

HORON KURMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
CİHANGİR TERZİ

Şekil 4.46: Horon Kurma

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
M. SİRRI ÖZTÜRK
SÜRESİ =97

KIZ HORON KURMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1994
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.47: Kız Horon Kurma

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK

SÜRESİ =97

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
CİHANGİR TERZİ

KOZAN GEL

7 12 17 23 28 33 39 45 51 57 62

SON

Şekil 4.48: Kozan Gel

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
M. SİRRI ÖZTÜRK
SÜRESİ $\text{♩} = 118$

ATLAMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.49: Atlama

YÖRESİ
SÜRMENE
KİMDEN ALINDIĞI
TURGAY AVCI

SÜRESİ
♩ = 140

SALLAMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1994
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

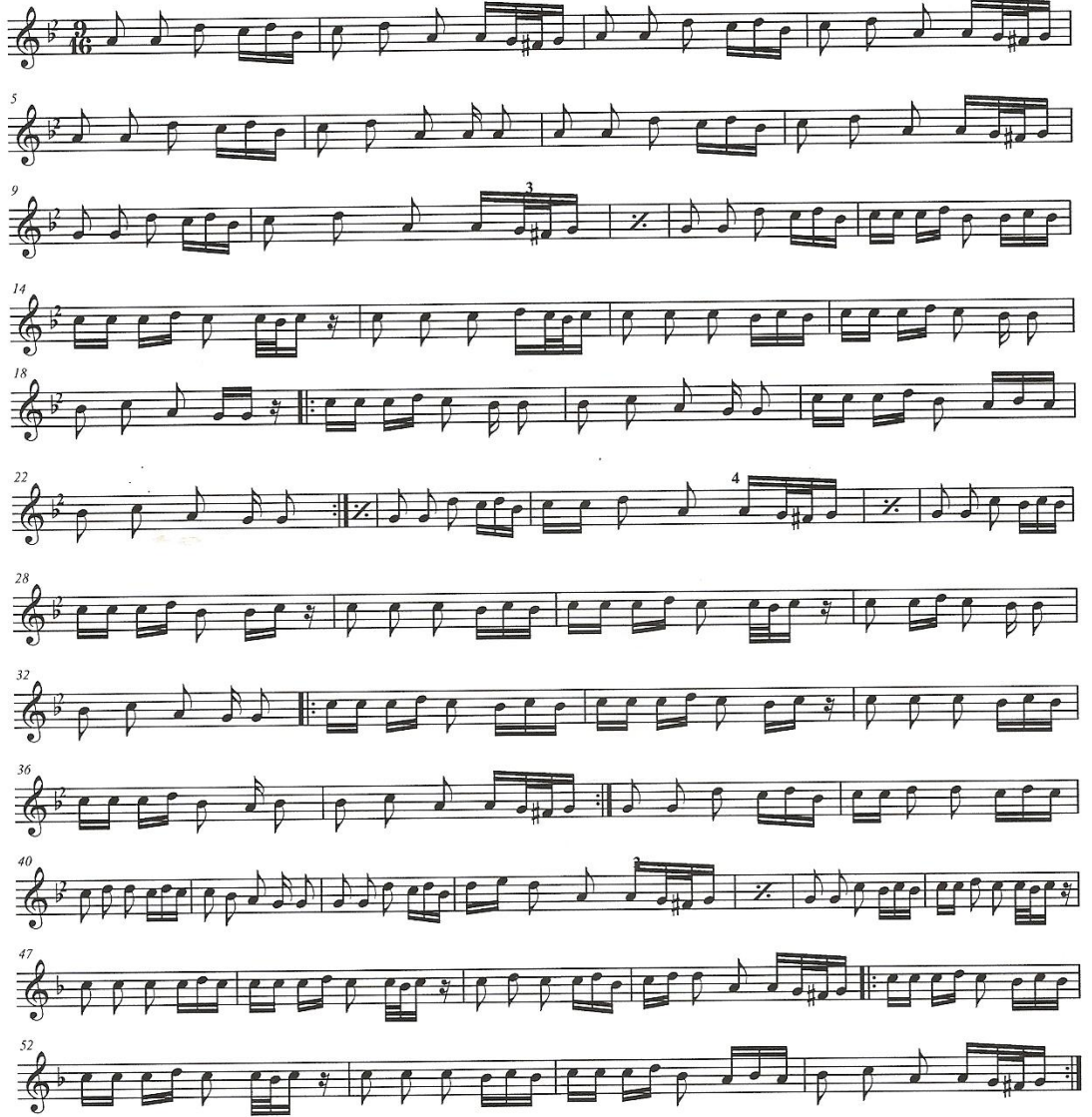

Şekil 4.50: Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK
SÜRESİ $\text{♩} = 97$

KOZAN GEL

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
CİHANGİR TERZİ

Şekil 4.51: Kozan Gel

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK
SÜRESİ $\text{♩} = 155$

KOZAN GEL SALLAMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.52: Kozan Gel Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
NEŞAT TEPE
SÜRESİ $\text{♩} = 155$

KOZAN GEL SALLAMA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
CİHANGİR TERZİ

Şekil 4.53: Kozan Gel Sallama

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
ASLAN KAHRİMAN
SÜRESİ

**LANGEPSON
(RUM ATLAMASI)**

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
2000
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.54: Langepson (Rum Atlaması)

YÖRESİ
TRABZON
KİMDEN ALINDIĞI
HACI KAHVECİOĞLU

SÜRESİ $\text{♩} = 118$
§

CİLVELİSİN CİLVELİ

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1994
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

SEV DA LI SİN SEV DA Lİ
SEV DAN YA KA Yİ RE Nİ SEV DAN YA KA Yİ BE Nİ
KO NİŞ TU ĞUM UZ YER DE Yİ NE PER LER UM SENİ
Yİ NE PEK LE RUM SE Nİ CİL VE Lİ SİN CİL VE Lİ
CİL VEN YA KA Yİ BENİ CİL VEN YA KA Yİ BE Nİ
SEV DA MUZ Bİ ZE KAL SİN EL LE RE
DE MA PENİ EL LE RE TE MA BE Nİ

Şekil 4.55: Cilvelisin Cilveli

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
HÜSEYİN KÖSE (KASET)

SÜRESİ =176

SIKSARA

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
CİHANGİR TERZİ

Şekil 4.56: Siksara

YÖRESİ
AKÇAABAT
KİMDEN ALINDIĞI
OSMAN ŞENTÜRK

SÜRESİ =170

SIKSARA(Y)

DERLEYEN
SELİM CİHANOĞLU
DERLEME TARİHİ
1992
NOTAYA ALAN
SELİM CİHANOĞLU

Şekil 4.57: Siksara (Y)

6. SONUÇ

Akçaabatlı mahalli sanatçıların bölge kültürüne olan katkılarına yönelik yapılan çalışmanın kayda değer sonuçları aşağıda belirtilmiştir.

Yörede yapılan saha araştırması neticesinde çeşitli nitelikleri olan (kemençeci, türkücü, horon ustası çalgı yapımcı, fıkraçı vs.) elliye yakın mahalli sanatçı ile temas kurulmuş ve bunlardan 41 mahalli sanatçının hayatı ve sanatsal yönü detaylı olarak ele alınmıştır.

Saha araştırması yapılan Akçaabat ve havalisinde şimdiye kadar yapılan çalışmaların birçoğunun daha ziyade halk türkülerine ait derlemeler şeklinde oldukları tespit edilmiştir. Oysa bölgenin müzik, oyun ve anlatı kültürünün temsilcileri olan mahalli sanatçıların yeterince ele alınması fikri temel eksikliklerden birisi olarak tespit edilmiştir.

Görüşülen mahalli sanatçıların meziyetleri, mülakat, fotoğraf çekme, ses kaydetme, görüntü kaydetme ve ellerinde bulunan şahsi kaset çalışmalarının elde edilmesiyle tespit edilmiştir.

Akçaabat müzik kültürünün önemli temsilcileri olan mahalli sanatçıların hayatları incelendiğinde icracılığın yanı sıra yörenin sosyo-ekonomik yapısına uygun olarak çiftçilik, balıkçılık, esnaf memur vb. alanlarda çalışarak hayatlarını devam ettirdikleri tespit edilmiştir.

Gerek ekonomik şartların, gerekse yörede yaşanan kültür yozlaşmasının etkilerine rağmen, bölgenin mahalli kültür cengaverleri olarak adlandırdığımız asıl kaynaklar, halen bu önemli misyonlarını üstlenmeye devam etmektedirler.

Akçaabat'ın mahalli sanatçıları anonim halk kültürünün katkılarına ilaveten özellikle yörede ekol olmuş bazı usta sanatçıların birikimlerinden yararlanarak kendilerini yetiştirmişlerdir. Örneğin; günümüzde yaşayan birçok mahalli kemençe ve türkü icracısı rahmetli Hüseyin KÖSE ekolü ile yetişmişlerdir.

Çalgı yapımı ile uğraşan ustaların (Davul, Zurna, Kemençe yapımcıları gibi) yetiştirme tarzlarına bakıldığında, usta çırak münasebetinden ziyade, daha çok kişisel merak, yetenek ve el becerileri ile bu işi sürdürdükleri görülmektedir. Gerek para kazanmak, gerekse kişisel istek doğrultusunda çalgı yapan ustalar profesyonel boyuttan ziyade amatör bir düşünce ile çalgılarını yapmaktadırlar. Çalgı yapımında kullandıkları malzemeleri bölge kaynaklarından bazı özel malzemeleri ise (tel, kamaş, ağızlık vs...) dışardan temin etmektedirler.

Çalışma süresince mahalli sanatçılardan çok sayıda türkü, fıkra ve horon oyun müzikleri tespit edilmiştir. Ancak tez içinde verilen örneklerle sınırlı sayıda tutulmuştur. Ezgilerin melodik ve ritmik olarak birbirlerine benzemelerinden dolayı daha çok sanatçıları sembolize eden ve onların meşhur ettiği eserlerden birer örnek notalandırılmıştır. Fakat özellikle Hüseyin Köse gibi ekol icracı sayılabilecek ustaların türkü örneklemelerine daha çok yer verilmiştir.

Derlenen türküler ve oyun havaları incelendiğinde dizi olarak maksimum bir oktavı geçmeyen ses sahalarına sahip, daha çok Yahyalı Kerem ve Garip dizileri içerisinde seyreden müzikal özellikler tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra ritmik olarak 2, 4, 5, 7, 9 zamanlı ölçülerin varlığı saptanmıştır. Bu ölçülerden beş zamanlı usulün özellikle oturak havalarında tercih edilen sözlü türkülerde kullanıldığı görülmüştür. Diğer ritmik kişilikler ise hem oyun hem de diğer yapılar içinde tercih edilmiştir.

Akçaabat türküleri ve oyun havalarının seyirsel yapılarına bakıldığında daha çok çıkıcı-inici bir hareketlenmenin varlığı göze çarpmaktadır. Notalar arasındaki değişim genellikle yanaşık aralıklar dizilimi şeklindedir. Eserlerdeki ritmik hızın melodik yapıdan daha fazla önemsendiği gözlenmektedir. Özellikle oyun müziklerinde bu unsur daha ön plana çıkmaktadır. Eserlerin tempoları birim zamanı bir dörtlük olan türkülerde metronom 96 ile 120 arasında değişmektedir. Hızlı horon havalarında kullanılan 7/8 ve 9/8'lik (Bu tür ezgiler 7/16 ve 9/16 şeklinde yazılabilir.) Usullerdeki birim zamanın metronomları ise 210 ile 486 arasında seyretmektedir.

KAYNAKLAR

CİHANOĞLU, Selim, 1998. Kemeñçe Metodu, Trabzon Valilięi İl Kùltür Mùdùrlùęù Yayınları, Trabzon.

CİHANOĞLU, Selim, 1997. Trabzon'da Oynanan Oyunlar, Akçaabat.

GEDİKLİ, Haydar, 1996. Akçaabat, Akçaabat Belediye Kùltür Yayınları, Akçaabat.

KAYAOĞLU, DUMAN, BAHÇEKAPI, 1987. Trabzon İl Yıllığı, Trabzon.

T.R.T. Mùzik Dairesi Yayınları, Tùrk Halk Mùzięi Yayınları.

GÜNEL, Hakan, 2000. Kişisel Arşivi.

Görüşmeler:

ALTINTAŞ, Ragıp, Aralık 2000. Kemeñçe ve Tùrkù İcracısı, Akçaabat.

ALTUNTAŞ, Muzaffer, Aralık 2000. Kemeñçe ve Tùrkù İcracısı, Akçaabat.

AYDIN, Küçük, Mayıs 2001. Kemeñçe İcracısı, İstanbul.

BAYRAM, Temel, Aralık 2000. Tùrk İcracısı, Akçaabat.

BÖLÜKBAŞI, Atilla, Ekim 2000. Horoncu, Akçaabat.

BULUT, Osman, Aralık 2000. Tùrkù İcracısı, Akçabaat.

DEĞİRMENCİ, Abdurrahman, Aralık 2000. Kemeñçe ve Tùrkù İcracısı.

DURNA, Hüseyin, Eylül 2000. Horoncu, Akçaabat.

DURNA, Mehmet, Aralık 2000. Horoncu, Akçaabat.

ERGÜL, Mehmet, Aralık 2000. Horoncu, Akçaabat.

GÜNEL, Ali, Temmuz 2000. Davul İcracısı, Akçaabat.

KARAGÜLLE, H. Yaşar, Aralık 2000, Kemeñçe ve Tùrk İcracısı, Akçaabat.

KÖROĞLU, Şevket, Aralık 2000. Kemeñçe ve Tùrkù İcracısı, Akçaabat.

KÜÇÜKOSMANOĞLU, Ali Kemal, Aralık 2000. Türkü İcracısı, Akçaabat.

SEYİS, Hasan, Ağustos 2000. Kemeñe ve Türkü İcracısı, Akçaabat.

ŞENTÜRK, Cavit, Mayıs 2001. Horoncu, İstanbul.

ÖKSÜZ, Necmettin, Aralık 2000. Kemeñe ve Türkü İcracısı, Akçaabat.

ÖRSELOĞLU, Aralık 2000. Ahmet, Türkü İcracısı, Akçaabat.

PARMAK, Harun, Aralık 2000. Kemeñe ve Türkü İcracısı, Akçaabat.

PEKER, Muzaffer, Aralık 2000. Kemeñe ve Türkü İcracısı, Akçaabat.

TAMER, Osman, Aralık 2000. Zurna İcracısı, Akçaabat.

TEPE, Neşat, Aralık 2000. Zurna İcracısı, Akçaabat.

TOPAL, Orhan, Ekim 1999, Horoncu, Akçaabat.

TOPAL, Yaşar, Aralık 2000. Horoncu, Akçaabat.

TÜRK, Cemal, Aralık 2000. Davul İcracısı, Akçaabat.

TÜRKMEN, Fethi, Aralık 2000. Davul İcracısı, Akçaabat.

YEMİŞ, Ali, Aralık 2000, Horoncu, Akçaabat.

YILMAZ, Davut, Aralık 2000. Davul İcracısı, Akçaabat.

YILMAZ, Mustafa, Nisan 2001. Kemeñe İcracısı, İstanbul.

YILMAZ, Mustafa, Aralık 2000. Davul İcracısı, Akçaabat.

YURTSEVER, Hasbi, Mart 2001. Kemeñe İcracısı, İstanbul.

ÖZGEÇMİŞ

19.09.1972 yılında Akçaabat'ta doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini Akçaabat'ta tamamladıktan sonra 1992 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Türk Halk Oyunları bölümüne girdi. 1997 yılında bu bölümü bitirdi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halk Oyunları Anasanat Dalı, Türk Halk Oyunları programını kazanmıştır. Halen Yüksek Lisans öğrenimine devam etmektedir.